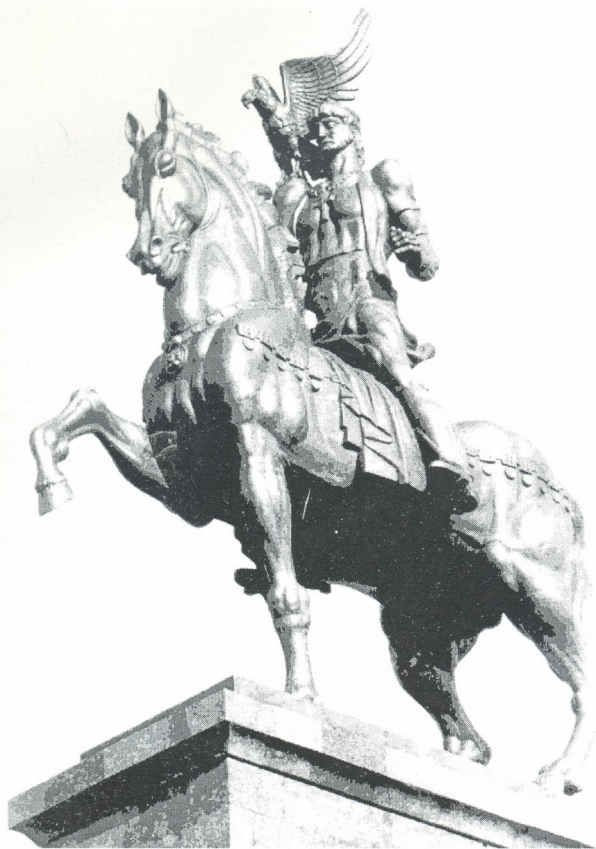

619
1997

Համաժ

№4
1997

ფოკონფორგასია
ფოთში,
ცენტრალურ
მოედანზე,
დაიდგა
ქართველთა
სწორუპოვარი
გმირის,
ცოგნე
ლაღიანის
ქანდაკება.
ეს მედიდურად
აღმართული
მონუმენტური
ცხენოსანი
ფიგურა
ელგუჯა
ამაშუკელის

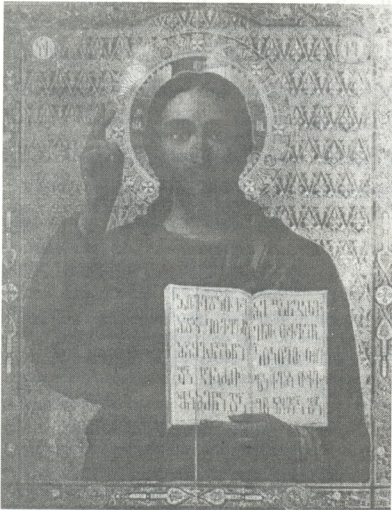
ხელწერისათვის ნიშანდობლივი
შინაგანი დინამიზმითა და მკვეთრი
ექსპრესიულობით გამოირჩევა.

დროშა №4, 1997 (690)
ყოველთვიური საზოგადოებრივი-
პოლიტიკური და სალიტერატურო-
საგონებრივო ჟურნალი

სარედაქციო კოლეგია:
ჯანსუღ ჩარკვიანი - თავმჯდომარე,
გულნარა ბახტაძე - პასუხისმგებელი
რედაქტორი, ვახილ გვამთაძე, ნატა
თათარაშვილი, ზურაბ კვანტრიშვილი,
თეოდო ნინიძე, დინარა ნოღია (მხატვარ-
რედაქტორი), ელდარ შენგელაია, ზურაბ
ფრეთელი, თაგაზ ჭილაძე.

წმინდა თარიღები

ჩვენ აღვიარებთ ქრისტეს, ჯვარცმულსა და აღდგომილს, რომელიც დღეს განსაკუთრებული ძალით მოგვმართავს თითოეულ ჩვენთაგანს: „იქმენ მორწმუნე, ვიდრე სიკვდილამდე და მოგცე შენ ვერგვინი იგი ცხოვრებისაი“. მაინც რომელ რწმენაზე, რის ერთგულებაზეა აქ ლაპარაკი? უპირველეს ყოვლისა, ღვთიური საწყისის, ქვეყნიერებისა და სამყაროს მმართველი და მფარველი უმაღლესი გონების რწმენაზე, ქრისტიანის სახელის ერთგულებაზე, მშობელი ხალხისა და მამულის ერთგულებაზე, იმ კუმანური პრინციპების ერთგულებაზე, წმინდა ეკლესია რომ ქადაგებს.

ქრისტე აღსდგა!
ამ სიტყვებშია ჭეშმარიტების გამარჯვება! ამ სიტყვებშია საიდუმლო ზეშთაგონება და სასიხარულო მოწოდება, სიყვარულის მისაღება და მშვიდობის წაღილი!
ქრისტე აღსდგა!
ეს ორი სიტყვა მოიცავს ორთავე სიცოცხლეს, აერთებს ორივე სოფელს, აკავშირებს მიწას – ზეცასთან, ქმნილებას – შემოქმედთან, ადამიანს – ღმერთთან!
ქრისტე აღსდგა!
ამ სასიხარულო და მაღლიან სიტყვებს იმორებდნენ ჩვენი დიდებული წინაპრები. ეს სიტყვები გადაეცემოდა ბავიდან ბავეს.

თაობიდან – თაობას და აესებდა ადამიანებს იმ სიხარულით, მარადიული სიყვარულის წაიღიან რომ მომდინარეობს.
პასეჟი ქრისტესი – ეს ის დღეა, როცა აღდგომილი უფალი შედის ყოველ სახლში და რეკს კარზე ჩვენი გულისა, რათა მოგვმადლოს მშვიდობა და სიხარული, რაც ასე მტკივნეულად გვაკლია და რასაც ვესწრაფებით.
დაიხ, ჩვენ გვწამს და აღვიარებთ ქრისტეს აღდგომილს!... რა იქნებოდა საქართველო ქრისტიანობის გარეშე! ჩვენ ვიცავდით ქრისტიანობას და ქრისტიანობამ გადაგვარჩინა ჩვენ!
დღეს ჩვენი მოზიემე სულები ერთხმად უგალობენ და შესთხოვენ მკვდრებით აღდგომილ მაცხოვარს: მოგვმადლე ჩვენ, ზეციურო მოძვარო, ჩვენი დიდი წინაპრების რწმენის ძალა, სასიუბის შეურყენელობა და მხურვალება მათი სიყვარულის!
მოგვმადლე ნიჭი, რომ ამქვეყნიურ ხმაურში გავიგონოთ მარადიულობის სიმუქე და სიმშვიდე, რომ სამარადისოდ შეგერწვათ და ვისართო შენთან!
როდესაც წუთისოფლის ბნელ გზაზე დადლილი და გზაბნეული შეგვერდებით და აღარ გვეცოდინება საით წავიდეთ, მოგვმადლე ცხოვრებისეულ ქარიშხალში შენი ნათელი სახის ხილვა და შენი მშვიდი გამამხნეველები ხმის გაგონება: „მე თქვენთანა ვარ ყოველთა დღეთა და ვიდრე აღსასრულამდე სოფლისაი“!
დაიხ, ჩვენთან, ჩვენს ხალხთანაა მაცხოვარი სამარადისოდ! გიხაროდეთ, რამეთუ:
ჭეშმარიტად აღსდგა ქრისტე!...

შინაარსი:

წმინდა თარიღები.

ანა კალანდაძე, ლია სტურუა, მორის ფოცხიშვილი, ჯანსუღ ჩარკვიანი. ლექსები.

იმედის სსივი. დავით კაციტაძე. ქართველები XVI საუკუნის ირანში.

ბორის სოპელნიაკი. უბედურების წინათგომნობა.

რემ დავილოვი. სერგი ბიბილოურ-ლაშქარიოვი.

კეა კვიციანი. ეტიუდები. მერაბ აბაშიძე.

ახალი ლექსები. გურამ ბედოშვილი. კიოთ ქართველ ხარ, ქალო?..

რომანოზ სვანიშვილი. გაუფრთხილდით ხერხემალს.

ზურაბ ქაფიანიძე. ქართული კინოს ალუდა.

ლომენიკო რეა. სინიორა ჩადის პომპეიში.

ამბები, ამბები, ამბები...

კროსგორდი.

დიდი ტრაგედია გახლდათ. მაგრამ ცხრა აპრილი სიამაყის გონძობასაც ბადებდა ქართველ კაცში. იგი თითქოს ანტიგური ტრაგედიის ვარიაცია იყო მე-20 საუკუნის ბოლოს, გათამამებული დია ცისქვეშ, პატარა მოედნის სცენაზე. თავისუფლებამოწყურებული ხალხის მიერ და მოედანზე დაყრილი მიხაკების ზღვა — ურუანტელისმომგვრელი, სულის ამამაღლებელი და განმწმენდელი სანახაობა, ერის უმინავანესი რწმენისა და მისწრაფებების საგალობლად რომ აჟღერდა.

ანა კალანდაძე

რომ ფრთებს უფრორე ძლიერად ვშლიდეთ!
(ცხრა აპრილს დაღუპულთა ხსოვნას)

ახლა უამი შუალამისა,
ცაზე ვარსკლავი უფლისა კრთება...
კვლევა სრულიად საქართველოსთვის,
ლოცვით,
გალობით
ვინც ახლა კვდება!
ახლა უამი, უამი ცისკრისა,
იწვიმებს სისხლი,
დაღვება გებებად...
კვლევა სრულიად საქართველოსთვის,
მამულზე ფიქრით ვინც ახლა კვდება!
არა გაქრობა, —
აღვგომა მკვლრებით!
არა დღეუა, —
მრავლობა შვილთა,
რომ გამოუხსნდგეთ
ისევე ყორანთა
და ფრთებს უფრორე
ძლიერად ვშლიდეთ!

ლია სტურუა

რეკვიემი

ჯერ ფარნა-ხავერდი, ფრთები და მძიხები,
მერე დამძიხება, შვილები, ვარჯა,
ღრთმის აბრეშუმი კი ასწილ მძიხება,

ხომ ხედავ, როგორ გეგვინა მაჯა...
ჯერ კოღვე გიმღეროან ყელში სიმები,
ექებ მეგაფორას, ვარდის წყლით ნაბანს,
სამშობლოს სიყვარული კი ასწილ მძიხება,
გაიხსენე კეგებით ნაცემი საბა...
მაგრამ ჯერ არ იყი, ჯერ ღრთ არ დამღვარა,
ჯერ ფიქრთბ სავანზე და არა სულზე
და ცეცხლმოკიდებული და წყალში ჩამღვარი
ამხელა გვირთსა და სიყვარულს უძლებ,
რომ კი უნდა გიმღერონ, მაგრამ ვის სცალია,
ამ ორთმგრიალში ვის სცალია შენთვის,
ამ ქეყნად იმღენი მარგოქელა —
ყაყაზობის ელვარე ღენთი —
მიწის ნაგლეჯზე, რთმელიც ერთხელ,
თუ კი იწამე, როგორც სამშობლო,
რა უნდა მისთვის სისხლის დანთხევის,
შვილის გაწირავს და რძის გაწრობას,
მაგრამ ვერასდროს ვერ გაბაგიებს
გაფაგრულ განში შვილების იმელს,
ვინც გულთი ბოღმის გორგალს აგარებს
და მის მავიერად მომღერალ სიმებს
ვერ გეუბნა და კაცებს რომ ვერა,
შენს უმწიხობას კი მოერევა,
იმას, რაც უფრო სხივმალაია,
ცისფერძარღვა და მშვენიერაა
და გადავიმგვრეეს ღრთმიან მაჯის
გაცოფებული ჯუჯა მიყვარე
და დაგვაშენეებს, თითქოს ფანჯრიდან
ქალაქის მთელი მუსიკა გადმოყარეს...
ვარღები ასფაღტზე, გვაიმები ხართში
და ფიქრი, მქეწნავი და სისხლის გამშრობი:
ამ მღღავრ, გალაღებულ, მღღადარ სამყაროში
ღმერთო, მთხედე ჩემს მარგვილ სამშობლოს...

მორის ფოცხიშვილი

ანათემა

ცა იყო უღმერთოდ მოღრუბლული,
მაგლები გაღმობობდნენ ეშმაკის
ფაშვიდან. –
მოდგა ურჩხული და არაყი მოითხოვა,
სისხლი დალია და დამწვიდა.
დედნაცკალმა რომ დეღობა მოინდობა,
წაქარა გამოვიხმე ჯაღოსნურ
ზღაპრიდან. –

მოდგა სიკვდილი და საჭმელი
მოითხოვა.
ფრთები წავლიჯა და გაფრინდა.
ბარ-ნირბით გაგვილახეს გაბაფხული.
ნაგვრა აუსრულეს ბაგინებს. –
დათვებმა გავვიწყის დათევური
სამსახური.

მიგვიყარ-მოგვიყარეს და დაგვგოვეს.
ლოცვა და ვალობა არ გვაცადეს.
ჭკუას არც ვინ სთხოვდა აშარებს.
ქრისტეს სიყვარული ჩავვაძარეს,
კი არ დაგვამარცხეს, დაგვშალეს.
ფეხით გადაქელეს ფეხმძიმე ქალი.
მხრები ჩამოსხაიეს ყმაწვილებს,
პაიერი მოგვიწამლეს მამალი შხამით,
სული ამოგვხადეს და დაგვიყინეს.
შუბლზე დაგვამსხვრევს შუბი და კეგი,
ავიღ გაგვითენეს შავი ღლე,
თავი მიიწონეს ქალწულთა ჟღეგით,
„წერსივი დაამყარეს“ და განგვიღვინენ.

ურცხვათაგან შეწყალებას ვინ მოეღის,
რომელი მსაჯული და რა ციხე,
განკებით ვადაგვიხნეს მინღორ-ველი,
ხნულში ჩავგვიყარეს და ჩავგვინდუს.
მორჩილებისკენაც მოგვიწოდეს,
ჭკუაც დაგვარივეს თავიდან,
მერე ნამთერალებზე ხაზი მოითხოვეს,
ცეცხლი დალიეს და პაიდა!

მიღის მიმავალი, მიღის მიმავალი.
ქუჩები ყოველ წუთს იცვლიან სახელებს,
ღმერთო, სამართალი რომ არ არის,
სისხლში გათვრილ სათქმელს
ვახველებ.
ერთ წამს გაგვიასდა ცხრა იარა,
მუმილი მოიკვეთა მოაწმინდამ. –
მოდგა აბრელი და გიგებზე გაიარა,
დარჩა თბილისი და აგირდა.

ღელა-ღვთისმშობელი გვიალერსებს,
ფუძის ანგულოსი ვეგამწვილებს. –
ფივის დაჭრილი მზე თრიალეთზე,
ბირგავს გონით და სამწველდე...
– მუმილი მუხასათ... მუმილი მუხასათ...
ვარს ეხეროდია... მარადის
მუმილი წყდებოდათ, მუხა რჩებოდათ...
გულს მუხანს ქართველების ღაღადა.

ჩანვო, იბერიის პანაშვილი,
როგორ შეტეხები თითებიო,
მე შენ როლის უნდა დაგამწვილო,
ოღეს თავად ვეღარ ვმწვივდები?!
ალბათ, დამე უნდა გაგათენოთ,
მკურა, კვლავ ცხელ სანთლებს
აღვანეთო. –
ისე არ მოკვდება საქართველო,
ღელა არ უგიროს ჯაღათებს!

ჯანსუღ ჩარკვიანი

რექვიემი

თქვენ საქართველოს,
სიყვარულში დაიღუწვით,
თქვენ ღმერთში დარჩით,
თქვენ ვაშში ხართ,
როგორც ლერწები.

თქვენი სიკვდილი
თვით სიკვდილსაც
დაეიწყებია,
თქვენგან დანთებულ
ციცხლზე მგვრები
დაიწვევიან.
შეხედე, ირგვლივ
რა მიუბია,
რა მიწვიბია,
დაღება ჟამი,
ამ მიწაში
ჩამიწვდებიან...

მზეთუნახათ,
საქართველოს
მშენ ვარიღებდით,
ახლა სუკველას
მშეში ვიმშერთ
ჭემშარბგების.

ღებო, მერწმუნეთ,
ყველა წვეთი
დაღვრილი სისხლის
არის განჯული
საქართველოს
ცრეწილების დრსი.
რადგან ის წვეთი,
რაც დაიკა
იბერთა მიწას,
სუკველა წვეთი
ამაღლდა და
ვარსკვლავად იქცა.

.....
რაც შეეხება
ჩემს სიცოცხლეს –
ციცხალი რომ ვარ,
წწოვდე იმ გულის
არ მასვენებს
მე გულისწერთმა!

საქართველოს
მ მ რ მ მ ე ლ ი
ბ ი ზ ლ ი ი მ თ მ ა

2009

იმედის სხივი

„ნურავინ შეეცდება უკულმა შეატრიალოს ისტორიის ჩარხი. საქართველომ დაიმკვიდრა სტაბილური, დემოკრატიული ქვეყნის სახელი“.

„სტაბილური საქართველო სწრაფად აღორძინდება, სწრაფად გადაწყვეტს სოციალურ და სხვა პრობლემებს, უზრუნველყოფს ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენას, რადგან ასეთ ამოცანასთან შეჭიდება მხოლოდ ეკონომიკურად ფეხზე მდგომ და სტაბილურ სახელმწიფოს შეუძლია“.

„მჯერა, რომ საერთო ენას იპოვნიან ქართველები და აფხაზები, ქართველები და ოსები და საქართველოს დემოკრატიული სახელმწიფო ყველა ხალხის, ყველა მოქალაქის, ყველა ეროვნების წარმომადგენელთა ინტერესების ჭეშმარიტი დამცველი იქნება“.

ელუარდ შევარდნაძე

ამდენი ხორბალი კახეთში არასოდეს დათესილა, – აცნობეს „მოამბე-ექსპრესს“ კახეთის სამხარეო ადმინისტრაციიდან. კახეთის მხარეში წინა წელთან შედარებით 30 ათას ჰექტარზე მეტი ფართობი დაითესა და 100 ათას ჰექტარს მიაღწია.

საქართველოსა და საფრანგეთს შორის ინტენსიური სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობის ასპექტები და ცალკეული საქმიანი პროექტების რეალიზაციის პერსპექტივები განიხილეს საქართველოს პრეზიდენტმა ელუარდ შევარდნაძემ და საფრანგეთის საკრედიტო-კომერციული ბანკის დელეგაციის წევრებმა.

დელეგაციის მეთაურის, აღნიშნული ბანკის პრეზიდენტის მრჩველის მარი ბერარის აზრით, საფრანგეთის საქმიანი წრეების საქართველოთი დაინტერესება განპირობებულია ქვეყანაში საერთო ეკონომიკური სტაბილიზაციის მიღწევით. ამ პროცესს მძლავრი სტიმული მისცა

ელუარდ შევარდნაძის ამასწინანდელმა ოფიციალურმა ვიზიტმა საფრანგეთში. მარი ბერარმა საქართველოს პრეზიდენტს გააცნო კონკრეტული საქმიანი წინადადებები, რომელთა განხორციელებასაც აპირებს საფრანგეთის საკრედიტო-კომერციული ბანკი ჩვენს ქვეყანაში. კერძოდ, ქალბატონ ბერარის განცხადებით, რესპუბლიკის შესაბამის უწყებებთან ერთად ნავარაუდევია საქართველოს შესახებ ფრანგული და ინგლისურენოვანი ბროშურის შედგენა. მასში შეტანილი იქნება უცხოელი ინვესტორებისათვის საინტერესო ინფორმაციები ადგილობრივი ეკონომიკისა და სამართლებრივი ბაზის შესახებ. სტუმრებმა გამოთქვეს აგრეთვე მზადყოფნა, მონაწილეობა მიიღონ საქართველოს ფასიანი ქაღალდების ბაზრის ჩამოყალიბებასა და სრულყოფაში.

სამიოდე თვის წინ აჭარაში იმყოფებოდა ამერიკის შეერთებული შტატებიდან და ინდოეთიდან ჩამოსული ინვესტორთა ჯგუფი, რომელმაც გამოხატა დაინტერესება ავტონომიურ რესპუბლიკაში ჩაის მრეწველობის განვითარებით. კომპანიები „ჯი-აი-ვი“ და „ტაცის“ ექსპერტები ამ მიმართულებით უკვე ორი თვე მუშაობდნენ. სოფლის მეურნეობის ხელმძღვანელობასთან და სპეციალისტებთან შეხვედრის დროს განიხილეს ოჩხაშურის აგროკომბინატის, ცეცხლაურის ჩაის მეურნეობის, ჩაქვის ჩაის კომბინატის, გონიოს ჩაის ფაბრიკის შესაძლო ინვესტირების საკითხები. კიდევ ცოტა ხანიც და, როგორც ვარაუდობენ, მხარეები პარტნიორები გახდებიან.

ამას წინათ სახელმწიფო მინისტრმა ნიკო ლეკიშვილმა მიიღო ამერიკის შეერთებული შტატების სასტუმროების ბიზნესის ერთ-ერთი წამყვანი ფირმის „ჰაიტ ინტერნეიშენელისა“ და „ჰაიკის“ კომპანიათა ჯგუფის პრეზიდენტი

და მფლობელი ჯეი პრიცკერი.

თბილისში „ჰაიდის“ პროექტით უკვე ხორციელდება სასტუმრო „თბილისის“ რეაბილიტაცია. ფირმას სხვა სამომავლო გეგმები და პროექტი აქვს საქართველოსთან დაკავშირებით. მათ შორის ქალაქის ცენტრში ბიზნესცენტრის აგება ოფისებისა და წარმომადგენლობების განსათავსებლად.

მსოფლიოს საქმიან წრეებში საქართველო აღარ განიხილება გაზრდილი რისკის ზონად. ქვეყანაში არსებული პოლიტიკური და ეკონომიკური ვითარება, ხელსაყრელი საინვესტიციო გარემო, საბანკო სისტემის სრულყოფის ტენდენციები, ქვეყნის ბუნებრივი პირობები, ევრაზიის სატრანსპორტო ღერუფის ამოქმედებასთან დაკავშირებული გაზრდილი ეკონომიკური აქტიურობა, — ყოველივე ეს სასტუმროების ქსელის უდიდესი პერსპექტივებისა და მისი რენტაბელობის წინაპირობაა.

ტასისის პროგრამის ფარგლებში მუშავდება პროექტი, რომელიც ეხება ფოთი-თბილისი-ერევნის ტვირთბრუნვის მარშრუტის ფუნქციონირებას. იგი ითვალისწინებს რეგულარულ სარკინიგზო მიმოსვლას საქართველოსა და სომხეთს შორის ტვირთბრუნვის საქმეში. პროექტს ახორციელებს გერმანული ფირმა.

სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების გამოშვება დაგეგმილია 1997 წლის მეორე ნახევრისათვის. ემისიის თანხა შეადგენს 10 მილიონ ლარს.

ახლა ფინანსთა სამინისტრო და ეროვნული ბანკი სწავლობენ ქვეყანაში ახლანდელი ფინანსური და ეკონომიკური სიტუაციის პირობებში მათი გამოშვების მიზანშეწონილობას, — თქვა ფინანსთა სამინისტროს ფასიანი ქაღალდებისა და საფონდო ბირჟების სახელმწიფო ინსპექციის უფროსის მოადგილემ იოსებ სხირტლაძემ, — დამუშავების სტადიაშია ემისიის პირობებიც, განლაგების ფორმები, ნომინალის განსაზღვრა. წინასწარ შეიძლება ითქვას, რომ ეს ხანმოკლე

სავალო ვალდებულებები იქნება ერთი თვისა. სამი თვის და, შესაძლოა, ექვსი თვის ვადით. ჩვენი აზრით, პროცენტული განაკვეთი, რომელიც მოგების სახით უნდა მიიღოს ინვესტორმა, კომერციულ ბანკებში დეპოზიტებზე არსებულ პროცენტულ განაკვეთზე ნაკლები არ უნდა იყოს.

„საქტრანსგაზმრეწვში“ გამართულ შეხვედრაზე, რომელშიც დედაქალაქის პურის ქარხნების დირექტორებთან ერთად „თბილგაზისა“ და თბილისის მერიის მუნიციპალიტეტის ხელმძღვანელებიც მონაწილეობდნენ, ითქვა, რომ გაზის გამო მოსალოდნელი პურის გაძვირება ყოველად უსაფუძვლოა. ოღონდ „თბილგაზმა“ კრედიტი უნდა აიღოს და „საქტრანსგაზმრეწვის“ ვალი — ოთხასი ათასი ლარი გადაიხადოს.

მოსახლეობისათვის ბუნებრივი გაზის მიწოდება, დავალიანების გრაფიკის დაცვის შემთხვევაში, მალე აღდგება.

ქვეყნის პარლამენტმა შორეული საზღვარგარეთის ქვეყნიბიდან საქართველოს მოქალაქეთა მიერ შემოტანილ ავტომობილებზე საბაჟო გადასახადი შეამცირა მათი შესასყიდო ღირებულების 55%-დან 29,8%-მდე. რაც შეეხება ჩვენი რესპუბლიკის წარმომადგენელთა მიერ დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის ქვეყნებში შეძენილ ავტომობილებს, საბაჟო გადასახადი კვლავ 15%-ია. მაგრამ საიდუმლო არ არის, რომ თავიანთი ტექნიკური მდგომარეობითა და ეკოლოგიური პარამეტრების თუნდაც 5-7 წლის წინათ დამზადებული ეს მანქანები ბევრად უკეთეს მდგომარეობაშია, ვიდრე რუსეთის წარმოების ახალი მსუბუქი ავტომობილები. გარდა ამისა, ქვეყნის პარლამენტის გადაწყვეტილებით, საქართველოს მოქალაქე, რომელმაც შორეული საზღვარგარეთის მოქალაქისაგან საჩუქრად მიიღო მსუბუქი ავტომობილი, დადგენილ საბაჟო გადასახადს გადაიხდის მისი საქართველოში შემოტანისათვის.

ქართველი XVI საუკუნის ირანი

დათო კაციტაძე

XVI საუკუნის მეორე ნახევრიდან ირანში სხვადასხვა მიზეზის გამო პირადად ქართველი აღმოჩნდა, რომელნიც აქტიურად მოღვაწეობდნენ მახმადრო, პოლიტიკურ, ადმინისტრაციულ და კულტურულ საბაბოლზე. ზოგიერთი მათგანი გავლენასაც ახდენდა ირანის პოლიტიკურ ცხოვრებაზე.

ირანში აღმოჩნდნენ ქართველი უფლისწულებიც, სპარსულ წყაროებში (შერეფ-ხან ბითლისი, ჰასან რუმლეუ, ყადი მოჰამედ ყაფარი, ბუღაუ ყახვინი...) დაცულია ცნობა იმის თაობაზე, რომ ლევან კახთა მეფემ თავისი ძე იესე ბატონიშვილი ირანში გააგზავნა კახეთ-ირანის პოლიტიკური ურთიერთობის საკითხების მოხსენებლად. იგი იქ გააშუქლიმეს, უხვად დაასახიერეს, შაჰის ვილაიეთის მმართველთა და "შეილის" წოდებაც უბოძეს (1560 წ.).

გაშუქლიმებული ისახანი (იესე ბატონიშვილი) ირანში დიდ პატივში იყო, მაგრამ, როგორც ჩანს, იგი ქრისტიანად და ქართველ კაცად რჩებოდა. 1562 წ. მან ვახუშტიანთან საქართველოში გაქცევა განიზარახა. იგი შპთან დააბუხეს. შაჰმა მისი განხორკა ბრძანა. თამაზ I ეკვი გამართლდა: ისახანს უბეში ხატი და ჯვარი უბოძეს. განარსებულმა შაჰმა იგი აღაშუთის ციხეში გამოკერა.

იესე ბატონიშვილი თითხმეტი წელი იყო აღაშუთის ციხეში დამწყვეტული; 1576 წ. ისმაილ-მირზას ტახტზე ასვლის შემდეგ (ისმაილ მირზაც მამის - შაჰ თამაზ I ბრძანებით აღაშუთის პატიმარი იყო), იგი, ქართლის მეფე სიმონ I ერთად, რომელიც 1569 წლიდან აგრეთვე აღაშუთის ციხეში იჯდა, გამოუშვეს და კვლავ შაჰის გამგებლად განაწესეს. ამავე დროს, მას შაჰ-თამაზის მისი ასულიც შერთეს ცოლად.

საუკრადღებოა, რომ გამაჰმადიანებული სიმონ I (სულთან დამწყვეტული; 1576 წ. ისმაილ-მირზას ტახტზე დასვეს. სიმონ I-ის აზვარი აღზევების მიზეზი ცხადზე უცხადვსია: ირანს იმ დროს ოსმალები ემუქრებოდნენ და შაჰი ოსმალია წინააღმდეგ სიმონ მეფის განცილებლად ღამობს, ამიტომაც იხსენიებს მას (სიმონს) ოფიციალურ რაყაში "მხად", გა. თავის თანასწორად. მხადელობაში მისაღება იმიც, რომ ტახტზე აყვანილმა ისმაილ I და სიმონ ქართლის მეფემ პატიმრობაში ერთად გაატარეს შვიდი წელი. ჯოჯოხი ტომაზო მინაღლის ცნობით, ისინი დამეგობრებულან. ისმაილ მირზას რწევით ქართლის მეფეს რჯულიც კი შეუცვლია - გაშუქლიმებულია. სიმონმა თითქოს შეიგინა, რომ

ქრისტიანად დარჩენის შემთხვევაში მას სამუდამო ტყვეობა ეკლდა, ხოლო თუ გამუხლიმდებოდა, ისმაილმა მას ქართლის მეფობას პატივებოდა. ოსმალის მონაცვლელ შაჰმა მუჰამედ ხუდაბანდამ სიმონს დანაპირზე შეუსრულა: იგი 1578 წ. კვლავ ქართლის მეფედ დანიშნა. სიმონ I ოსმალების წინააღმდეგ ქართველთა ბრძოლას ნაუღა სათავეში და ამ ბრძოლას შეეწირა კიდევ.

ირანში მეოფი ქართველები არცთუ იშვიათად მონაწილეობდნენ შაჰის ტახტის დასაკავებლად გამართულ პოლიტიკურ ბრძოლებში. მაგ., შაჰ თამაზ I (1524-1576 წწ.) სხვადასხვა ცოლთან 12 ვაჟი და 8 ქალიშვილი ჰყავდა, მათ შორის 4 ვაჟი და 1 ქალიშვილი ქართველი ცოლებისაგან. თამაზ I თავისი ვაჟიშვილებიდან განსაკუთრებით გამორჩეული ჰყავდა დედით ქართველი უფლისწული ჰეიდარ-მირზა (მისი დედა სულთან ხადე ხანუმი, ქართველი ქალი მესხი ფეოდალის ოთამ შალიკაშვილის ასული ყოფილა). შაჰი ჰეიდარ-მირზას რწევა ანგარიშს უწევდა და ხშირად ითვალისწინებდა კიდევ. მას შაჰის მოადილესაც უწოდებდნენ. 1571 წ. ირანში ჩასული ვენეციის რესპუბლიკის ელჩი დელესანდრი ასე ახასიათებს ჰეიდარ-მირზას: "ჰეიდარ მირზა შაჰის დიდი ნდობით სარგებლობს. იგი 18 წლისაა, ტანმორჩილი, მაგრამ გარეგნობით მეტად დამაზაა. ჰეიდარ-მირზა შესანიშნავი ორატორია და ბრწყინვალე მოჯირობი".

1573 წ. შაჰი თამაზ I ავად გახდა. ყოხილბაშმა ამირებმა დაიწვეს ტახტის მემკვიდრის შერჩევა. ორი დაჯგუფება დაუპირისპირდა ერთმანეთს: პოხლე-ყული ხულაფა რუმლეუ, ამირა ალდანიზე ავმარი და ჩერქეზთა შამახალი ისმაილ მირზას (შაჰ-თამაზ I-ის მეორე ვაჟ) უჭერდნენ მხარს, ჰეიდარ-მირზას მხარეს კი დადგნენ ყველაზე მზავალირცხოვანი უსტაჯულუს ტომის ამირები, რომელნიც შაჰის კარზე ყველაზე მეტი გავლენითა და ღირსებით სარგებლობდნენ, შიხაყენდის ტომის სუფოურ-დერეშული ორდენის მეთაური, ყაჯართა ტომის ამირების ერთი ნაწილი და "შამაცი" და სახელდებიან ქართველი სარდლები ზაადი, დაუდი, თამაზ - იმამული მირზას დედის ხანფარვარ ხანუმის ძმები. ეს უკანასკნელი იმის გამო, რომ ჰეიდარ-მირზას დედაც ქართველი იყო. ეს ქართველი სარდლები ყოხილბაშთა ტომებში სახელგანთქმულნი იყვნენ თავიანთი სიმამაცით და საქართველოში დიდ ქიზებას და მამულს ფლობდნენ. შემოქმედია ჯაჯუმი შეიოდნენ აგრეთვე შაჰ თამაზის მისწავლი იბრაჰიმ-მირზა და უფლისწული მუსტაფა-მირზა, რომლის დედაც ქართველი იყო - გადმოგვიცემს თანამედროვე ხარსრული ისტორიკოსი ნასროლა ფალსაჰი.

1573 წ. შაჰი თამაზ I გამოჯანმრთელდა, ასე რომ ტახტის პრეტენდენტებსა და მათ მხარდამჭერთა შორის შეტაკება არ მომხდარა, მაგრამ ორ სხვადასხვა დაჯგუფებას შორის ფრული ბრძოლა გრძელდებოდა. ნასროლად ფალსაჰი მოგვითხრობს, რომ შაჰის მარამანაში ჰეიდარ-მირზას დედა, ქართველი ქალი სულთან-ზადე ხანუმი (იგი შაჰს სხვა ცოლებზე უფრო უყვარდა) შაჰის კარზე გავლენიანი ქართველი სარდლების მემუებით თავისი ვაჟის გასამეფებლად ნიდადაც ამზადებდა. გულხელდაკეროფილი არც მოწინააღმდეგეთა ბანაკი იყო: შაჰის უსაყვარესი ქალიშვილი გამპირახი, ციბერი და ფრისხილ ფერისხან-ხანუმი ყოველნაირად ცდილობდა მამის თვალში ჰეიდარ-მირზას განქიქებას, ხოლო ისმაილ-მირზას პრესტიჟის ანადგობას. ამისთანავე, იგი თავისი ბიძის (დედის ძმის) შამაღ-ხან ჩერქეზის მემუებით ისმაილ-მირზას მომხრეებს ამხნევებდა. მას საიდუმლო მიწერ-მწერაჰა პქონდა ისმაილ-მირზასთანაც.

1576 წლის 14 მაისს დამით შაჰი თამაზ I გარდაიცვალა. დილით უკვე გამოაცხადეს, რომ შაჰის

ანდერძის თანახმად ტახტი დაიკავა ჰეიდარ-მირზამ (ხოვრთი ისტორიკოსი იყოს, რომ შაჰის ანდერძი ფალსიფიცირებული იყო), მაგრამ რუმულუს, ავზარის და ჯაჯართა ტომების ამირებმა არ სცნეს ჰეიდარ მირზას ხელშეწობა. აღსანიშნავია, რომ ყოხილბაშთა ზემოხსენებული ტომების რაზმები იცავდნენ სასახლეს, ანუ რომ ჰეიდარ-მირზა ფაქტობრივად დატყვევებული აღმოჩნდა სასახლეში. მის მისაშველებლად მებაიო ხაღლიანი ერთად დაედგათინასაკენ გაემართა ხაღლი-გურჯი (ქართველი). შერეო-ხან ბიოლისის ცნობით "შაჰხალბა ჰეიდარ-მირზა მოკლა, მერე თავი მოკვითა და ქართველებს გაუტოლა წინ. ქართველთა რაზმმა შემდეგ ბაღში გააგრძელა ბრძოლა და ზაად ბეგი, რომელიც იმ გაზაბნეული ხაღლის სარდალი იყო, ფინდიხის მოხვედრებით მიწას დაანარცხეს, ხოლო ის გაზაბნეული (ქართველები) დამარცხდნენ".

ზემოხსენებული ფაქტი კარგად მიწვიბს, რომ ქართველები ხაღლი-გურჯი, აღიხანი-გურჯი, თამაზი, დაღვი და სხვები გარკვეულ რულს ასრულებდნენ XVI ს-ის 70-იანი წლების ირანის პოლიტიკურ ცხოვრებაში.

ჰეიდარ-მირზას მოკვლის შემდეგ ყოხილბაშმა ამირებმა ისმაილ-მირზა გამოიყვანეს აღამუთის ციხიდან და ტახტზე დასვეს ისმაილ II სახელით (1576 წ. 26. VIII). მაშულ ნათანხის ცნობით, ისმაილ II ტახტზე ასვლის ცერეპონიალში, ვითორცა საპატოი სტურებში მოწაწილობდნენ "ისა-ხანი ლევანის ვაჟი და სიმონ მეფე-ლუარსაბის ვაჟი სხვა ქრისტიან დიდებულბოთან ერთად".

შაჰი ისმაილ II სასტიკი და დაუნდობელი მმრახნებული აღმოჩნდა. მან სიყვდილი დასავა თავისი მებრ (დაინდო მხოლოდ დეილით მშა მოპამედ ხილბანედ და მისი შვილები), აგრეთვე ჰეიდარ-მირზას რომლები. გადარჩა მხოლოდ აღი-ხან გურჯი, რომელმაც თავს სამშობლოში - საქართველოში გაქცევით უშველა.

შაჰი ისმაილ II 1577 წ. 22 ნოემბერს გარდაიცვალა საიფელო ვითარებაში. ერთი ვერსიით იგი პარეში უშეპარულმა ქალის ტანსაცმელში გადაცემულმა შეთქმულმა მოკლა (დონ ხუან სპარსელების ცნობა); მეორე ვერსიით, მან თავისი ხალვაჯი ბაშის სასახლეში სტუმრადის დროს ბეგერი თოპაქი მოწაწა, რის შედეგადაც ბილში მოკვდა (ამ ვერსიას იხიარებენ ევარდ ბროუნი); მესამე ვერსიის მიხედვით, შაჰ ისმაილ II სიკვდილში ქართველები არიან გარკუნილი. 1578 წ. საქართველოს წინააღმდეგ საომრად წამოსულმა თურქი სარდალმა დალა-მუსტაფა ფაშამ წლის იელისში შაჰ მოპამედ ხილბანედსამი გაგზავნილ წერილში წერს: "დიდად ბრწყინავლა შაჰი! მე ამ მოსულ ვარ... რათა დასავლა ისინი, ვინც თქვენე მძის ისმაილის მოწაწაშა დაძნაშავე და ამისათვის ქრისტიანი ქართველების ქვეყანა უნდა დავიკორო. თუ თქვენე უდიდებულბოთა გზას გადამოხილბეს და ამ ხაღლის დევას შეეცდებან, მაშინ... თქვენე უშეკრძობეობით". ამ წერილის მიხედვით იმის მტკიცება, რომ ქართველები მონაწილეობდნენ, ან დაინტერესებულნი იყვნენ ისმაილ II სიკვდილით, ძველია; მაგრამ ქართველებსა და მოპამედ ხილბანედს (შაჰ ისმაილ II შემცველით) შორის რომ რაღაც კავშირი არსებობდა, ამაზე არაპირდაპირად მიგვითითებს ინგლისელი თომაზ ჰობსონის ერთი ცნობა, რომლის მიხედვითაც ახლად ვახტანგ-მეფეებულ ისმაილ II უმცროსი მძები ამოუწყვეტა. ასეთვე საფორზე გუქრებოდა უფროსი მძის მოპამედ-მირზას, მაგრამ "ის საქართველოში გაქცეა, შეკრიბა 12.000 მხედარი, ისყვანნა დაბორუნდა და თვითონ დაიკავა ტახტი". ამ ცნობის ჭეშმარიტბაც კითხვის ნიშნის ქვეშ უნდა დავაყვრო. ყველაფერს რომ თავი დავანებოთ, ისპანი იმ დროს ირანის

დედაქალაქი არ იყო! ჩვენთვის ერთი რამ ცხადია, ქართული ელემენტი XVI ს-ის 70-იანი წლებში ისტორიულ ასრულებდა ირანის პოლიტიკურ ცხოვრებაში, რომ თანამედროვენი (უცხოელი პოლიტიკური დამკვირვებელი და სხვ.) მათ არარეალურ ამბებსაც მიაწერდნენ.

შაჰ ისმაილ II სიკვდილის შემდეგ ყოხილბაშმა ამირებმა ტახტზე აიყვანეს შაჰ თამაზ I უფროსი ვაჟი მოპამედ ხილბანედ - ნახევრად უსინათლო, სუსტი ნებისყოფის, უნათლო კაცი. სახელმწიფოს მართვა-გამგებლობის საღვეები ხელი დგომო მისმა ცოლმა - ენერგიულმა და პატივმოყვარე ყოხილბაშმა ქალმა მაკლი ულამ, რომელიც რადიკალური ზომებით გაუსწორდა ყოხილბაშში ამირების სეპარატისტულ გამოხატობებს.

1578 წ. ირანში შექმნილ გარულებული ვითარებით ისარგებლა ოსმალებმა, დააარღვია 1555 წლის ამასის ზავი და ამიერკავკასიის ქვეყნების (აღმ. საქართველო, აღმ. სომხეთი, ჩრდ. აზერბაიჯანი...) დაკავების შემდეგ, საომარი მოქმედება ირანის ტერიტორიისკენ გადაიტანა.

ოსმალები წინ მოიწვედნენ ირანის ტერიტორიაზე, მათი წინხელა სამხრეთ აზერბაიჯანში დროებით შეაჩერა შაჰ მოპამედ ხილბანედის უფროსმა ვაჟმა, ტახტის ნიჭიერმა შემკვიდრემ პაშა მირზამ, მაგრამ თურქების ჯარის მხარი დაუჭირა ქურთული სუნიტური არისტოკრატის ნაწილმა. პაშა-მირზა მოკლეს ყოხილბაშის სამხედრო-ნომადური არისტოკრატის წრიდან გამოხსულმა შეთქმულებმა ("ახალი ქართლის ცხოვრების" მესამე ტექსტის მიხედვით, იგი დალაქმა მოკლა. "ქართლის ცხოვრება", ტ. II, თბ. 1959, გვ. 530). პაშა მირზასთან დაკავშირებით ჩვენთვის ამჟამად საინტერესოა ის გარემოება, რომ წყაროები მიგვითითებენ მის ურთიერთობაზე ქართველებთან. ნასილია ფალსაჟი მოგვიხიბროს, რომ "შაჰ მოპამედ ხილბანედის უფროსი ვაჟი, ტახტის შემკვიდრედ გამოცხადებული პაშა-მირზა, იმავე წელს (მიჯრის 989 წ.-1581 წ.), როცა მას ეყვირ მირზა სალმანის ქალი შეურთავს, მისივე რწევით დაქორწინებულა კახეთის მეფის ალექსანდრესა და ქართლის მეფის სიმონის ასულბეზე".

ყურადღავება აგრეთვე ეხსენებოდ მისიონერის ანტონიო გოუჯას ცნობა: "ერთხელ, როცა პაშა-მირზა ავად გახდა, მისმა ქრისტიანმა ცოლმა, საქართველოს ამირის ალექსანდრე-ხანის ასულმა, მას ჯვარი შეწავა და უთხრა: თუ იესოს ირწმუნებ და მას მფრავდობას სთხოვ, განიკურნებიო. პაშა-მირზა დთანხმდა და განიკურნა..." შემდეგ ანტონიო გოუჯა აღნიშნავს, რომ შაჰ აბასის სიტყვით "ყოხილბაშმა სარდლებმა პაშა-მირზა იმის გამო მოკლეს, რომ იგი ქრისტიანებს დიდი სიმათითია და სიყვარული ექცევდებო". ასეა თუ ისე, წყაროებში არის ცნობები იმის თობაზე, რომ პაშა-მირზას დაღუპვის მიზეზი ირანში მყოფ ქართველებთან მისი კავშირი ყოფილა.

პაშა-მირზას დაღუპვის შემდეგ ირანში გაძლიერდა პოლიტიკური და ეკონომიკური კრიზისი, ვართუღდა ირანის საშინაო და საგარეო მდგომარეობა. მოპამედ ხილბანედ ევლარ ართმელა თავს სახელმწიფოს მართვა-გამგებლობას, მაღიდ ულია ყოხილბაშებმა მოკლეს. ასეთ ვითარებაში მურშიდ ყული ხან უსტაჯლუს და აღი ყული ხან შაჰლუს მცველობით ყოხილბაშებმა ტახტზე აიყვანეს მოპამედ ხილბანედის უმცროსი ვაჟი 16 წლის აბასი - მოპამედი შაჰი აბას I "დიდი", რომელმაც 1590 წ. დროის მოგვის მიხით ოსმალებთან დადებული ირანისათვის წაშებანიან ზავის შემდეგ დაიწყო რეფორმების დატარება, რასაც მოჰყვა სამხედრო-პოლიტიკურ და ადმინისტრაციულ სარბიელზე ქართულ-კავკასიური ელემენტის ინტენსიური დაწინაურება.

ყველაფერი იქიდან დაიწყო, რომ "ხალხთა ბუღალდის" ქალიშვილი სვეტლანა, რბილად რომ ფოქვით, ნაადრევად დაქალდა.

აი, რას წერდა თავის მეგობრებში სვეტლანა ალილუოვა 1942 წლის დასასრულსა და 1943 წლის დასაწყისში (შეგახსენებთ, რომ იმ დროს გერმანულა სტალინგრადის ბრძოლა, ხულს დაფავდა ლენინგრადი ბლოკადისაგან, ოკუპირებული იყო უკრაინა, ბელორუსია, ბალტიისპირეთი, არც მოსკოვი გახლდით კარგ დღეში).

"იმ ზამთარს ზუბალოვოში ცხოვრება (სააგარაკო ადგილია მოსკოვთან) უჩვეულო და არასასიამოვნო გახდა. სახლში აქამდე არჩახული დროებისა და სიმთვრალის ატმოსფერო სუფევდა. ვასილისთან ჩამოდიოდნენ სტუმრები: სპორტსმენები, მსახიობები, ვასილის მეგობარი მფრინავები და სისტემატურად იმართებოდა უზომო სპა, გრივალუბდა რადიოლა, მხიარულდოდნენ, დროდნენ, თითქოს ომი არც კი ყოფილიყო. ჩვენს სახლში ყოველთვის მოწყვნილობდა და სიხუმე ბატონოვდა, ახლა კი სიხუმე ხმაურმა შეშველდა. არაფერ ჩანდა, ვისთანაც შეიძლებოდა მეგობრობა და საუბარი...

1942 წლის ოქტომბრის ბოლოს ვასილიმ ზუბალოვოში ალექსი კაპლერი მოიყვანა. ჩაფიქრებული ჰქონდათ მფრინავებზე ახალი ფილმის გადაღება და ვასილიმ ითავა კონსულტანტობა.

პირველ ხანებში არც ერთს არ მოგვიხდენია ერთმანეთზე დიდი შთაბეჭდილება, ეს მოხდა შემდეგ, როცა ჩვენ ყველანი მივიწვიეს ფილმის სახანაჲვად გრეზინკოვსკის ჩინში და იქ პირველად გავესაუბრეთ ერთმანეთს. ღუსია კაპლერი, როგორც მას ეახლდნენ, ძალიან გაცივრებულად იყო, რომ მე რაღაც გამეგებოდა კინოსი. კმაყოფილი დარჩა იმითაც, რომ მომეწონა ამერიკული ფილმები "ბოკეიკი" და "ცეკები გოგონებთა და ჩემოტიკი".

კაცი, თანაც ორნაცოლარი, თითხმეტი წლის შეიქმნა მამა... ხომ შეიძლება როგორღაც გაუვით "გომნაზისტკას" გატაცებას - ამ ასაკში ვერ იტანენ თანატოლებს და თვალი უფროსი ასაკის მამაკაცებისკენ გაუბრბით.

ნუყო ალექსის არ ესმოდა, რას ნადიოდა? ვაი, რომ ესმოდა, მაგრამ სიყვარულმა დააბრმავა, თავი დააკარგვინა.

მხოლოდ ამით შეიძლება აიხსნას მისი თავქარიანი საქციელი. სტალინგრადში ყოფინას რომელიღაც ლეიტენანტის

უხედაურუხის

შემდეგ იყო ნოემბრის დღესასწაულები, ქვიფები, ცეკვები.

"მის გვერდით თავს კარგად ვგრძნობდი, - იგონებს სვეტლანა ალილუოვა, - რადიკნარი უჩვეულო სითბოს და ნდობას განვიციდიდი ამ მსუქანს და მეგობრული ადამიანისადმი... ერთხელაც უცებ მომინდა თავი დამედო მის მკერდზე და თვალები დამეხუჭა... იმ საღამოს რაღაც უხილავი და მტკიცე ძაფები გაიბა ჩვენს შორის. უკვე უცხოები კი არა, მეგობრები იყავით, რაღაც დაუოკებლად გვეწოდა ერთმანეთისაკენ. ვცდილობდით, ხშირად შევხვედრიდით, თუმცა ჩემი ცხოვრების წესის გამო ეს წარმოუდგენლად ძნელი იყო. ღუსია მაინც ახერხებდა ჩემს სახლს, ხან სკოლასთან მიდიოდა, ხან მეზობელი სახლის სადარბაზოში იდგა და იქიდან მითვალთვალებდა. მე სიხარულისგან გული მეკუმშებოდა, როცა მას ახლოს დავიფულებდი.

ჩვენ დავდიოდით ტრეტაკოვსკის ცივ მუხუღში, თეატრებში, ენახულობდით ფილმებს. ყოფილა შემთხვევა, რომ პატარა დარბაზში მხოლოდ ჩვენ ვიხედიდით".

ღიახ, სიტუაცია მეტად ერთული და არაორდინალური იყო: - თუქმეტი წლის გოგონა და ოცდათვრამეტი წლის

სახელით წერილი მისწერა შეყვარებულს, თანაც "პრავდაში" გამოაქვეყნა. "ანონიმურთა" იმდენად აშკარა იყო, რომ შეყვარებულის ვინაობის მიხვედრა არავითარ სიმძვლეს არ წარმოადგენდა.

შემდეგ იყო სტალინგრადიდან დაბრუნება, შეხვედრის სიხარული, განშორების სევდა, ბნულ, დათოვლილ მოსკოვში სვირნობა, რა თქმა უნდა, სვეტლანას მცველის, ან როგორც მას შეეძლებოდა ეძახდა "ბიძია" - მ.ნ. კლიმოვის თანხლებით.

სტალინი ქალიშვილის ამბების საქმის კურსში იყო, მაგრამ გარკვეულ დრომდე უშეშა. მართალია, დაცვის უფროსმა, გენერალმა ვლასიკმა, თავისი თანაშემწის რუმიანცევის პირით კაპლერს შეუთვალა, მოსკოვიდან მიველინებთ სადმე შორს წასულიყო, მაგრამ კაპლერს უკვე თავი დაკარგული ჰქონდა და რუმიანცევი ეშმაკებთან გაგზავნა.

1943 წლის თებერვალში სვეტლანას ჩვიდმეტი წელი შეუსრულდა და შეყვარებულებმა მარტო დარჩნა მოახერხეს. თუმცა, სვეტლანას მტკივნეული "ბიძია" გვერდით ოთახში იჯდა.

აი, როგორ აღწერს სვეტლანა ამ შეხვედრას ოცი წლის შემდეგ:

"ჩვენ მეტი საუბარი არ

შეგვეძლო, მხოლოდ ერთმანეთს ვკოცნიდით, ჩუმაღ, გვერდი-ვერდი მდგარნი. ვერხობდით, რომ ეს ჩვენი უკანასკნელი შესვედრად იყო. ლუსიას ესმოდა, რომ ყოველივე ამას კარგი ბოლო არ ექნებოდა, და მითხრა, ტაშკენტში მივიღივარ მივიღინებით ფილმის "ის იცავს სამშობლოს" გადასაღებადო.

შემდეგ მე სახლში წავუდი დალილი, ნაღვლიანი, უფედურების წინათგარძობით“.

სვეტლანას წინათგარძობაში არ უმტყუნა: ნაკვერჩხალი გაღვივდა, გაღვივდა და მერე

აღექის ბრადღებით საერთოდ ძალიან ბევრ უცნაურობას შეიცავს. ყველა ფურცელი დანორილი და აკინძულია, თუმცა ზოგიერთი გვერდი ორჯერაა დანორილი, ზოგი კი საკმაოდ არაბუნებრივად გამოიყურება. რატომ, რაშია საქმე?

ვფიქრობ, ამას ვერასოდეს გავიგებთ. თუმცა, მანც გავებედავ ამ საიდუმლოებაზე ჩემუფელი ვერსია წამოვაყენო.

საქმე ისაა, რომ არც ერთ იმ მრავალრიცხოვან დაკითხვათაგანში, არც ერთხელ და არც ერთ კონტექსტში, ნახ-

ვთქვით, ბელადი ოჯახურ საიდუმლოს მტკიცედ ინახავდა. არ უზნელდა ყველაზე ახლობელსაც კი. ერთ-ერთი მათგანი, ვისაც შევეძლო, ეს საიდუმლო წამოყვანტალკებინა. კაპლერი იყო, მაგრამ ის ისე შეაშინეს, რომ მას არც ბანაკში ტყვეობისას, არც გათავისუფლების შემდგომ არავისთან წამოსცდენია სტალინის ქალიშვილთან თავისი რომანის შესახებ.

იმ ვლგებში, როცა აღექსი “კინოპანორამის” წამყვანი გახლდათ, მასთან შეხვედრა მო-

წინათგარძობა

როგორ. სტალინი, ამ სიტყვის პირდაპირი მნიშვნელობით, ყველაფერს ბრდღვნიდა, დაარბია ქალიშვილის ოთახი, ხეცე წერტილებს, ჩანაწერებს და კაპლერის სურათებს, უშვერი სიტყვებით ილანძღებოდა. ქალიშვილს განუცხადა, რომ კაპლერი ინგლისის აგენტი და დაპატიმრებულია. შემდეგ კი ზიზიოთა და ავღებებით გამოსცრა: “არ შეგეძლო, რუსი გეპოვნა?!”

უცნაური საქმე № 6863

თუ სვეტლანასთვის ოჯახური სკანდალი პრაქტიკულად უშუდედვოდ დამთავრდა, კაპლერს ბელადის ქალიშვილის კოცნა ძვირად დაუჯდა. სამ მარტს იგი დაპატიმრეს და ღუბლიანკაზე მიიყვანეს. პირველად იმავე დღეს დაკითხეს, რაც საათნახეცარი გრძელდებოდა, მაგრამ უცნაური ისაა, რომ არის დაკითხვის ოქმის ბლანკი, სადაც მითითებულია დრო, მაგრამ არ არის შეტანილი არც შეკითხვები და არც პასუხები. თუ რას ეხებოდა საუბარი, ან რას ეკითხებოდა გამომიხიებელი ისეთს, რომ არც შეკითხვისა და არც პასუხის ჩაწერა არ შეიძლებოდა? საქმე №6863 კაპლერ

სენები არ იყო სვეტლანას, მისი ძმის – ვასილისა და სტალინის ოჯახის სხვა წევრების სახელები. ამასთანავე, სვეტლანა აღიღუევეას მოვონებებით თუ ვიმსჯელებთ, მამამისმა ძალიან ბევრი ისეთი რამ იცოდა, რაც მხოლოდ სვეტლანასა და კაპლერისთვის იყო ცნობილი. ეს “უცნაური” გვერდები მაფიქრებინებს, რომ დასაკითხი პირები ისაგან საიდუმლოთა საიდუმლოს გამოწველივცა, ინტიმური წერილმანების ჩათვლით, ღუბლიანკაზე იცოდნენ. ეტყობა, ამით აიხსნება ოქმების შეუცხებელი ბლანკები, მრავალსაათიანი დაკითხვები, რომელთა შედეგი იყო აბლაუბლად შედგენილი ტექსტები. მოკლედ რომ

მიხდა. ერთხელ კი, საღვსასწავლო სუფრაზე გვერდივეკვრ აღმოჩნდით. მესამე სირჩის შემდეგ გამბედაობა მოვიკრიბე და აღექსი კაპლერს სვეტლანა აღიღუევეაზე ჩამოვუგვე საუბარი. უნდა გენახათ, როგორ მკვეთრად შეიცვალა ეს სანდომიანი, მომღიმარი და თავაზიანი ადამიანი! წამით დაღუემა, მოიდრუებდა, რაღაც ჩაიბუტბუტა და მისსეუ საუბარი სხვა თემაზე გადაიტანა.

ახლა, როცა, დიდი ხანია აღარ არის აღექსი კაპლერი და მას ახლო ნათესავებიც პრაქტიკულად არ დარჩენია, ვფიქრობ, ღირდა მისი ცხოვრების ყველაზე რთული და პირქუში პერიოდის გახსენება.

სერგი ბიბილური-ლაშქარიანი - რუსი დიპლომატი და ადმინისტრატორი

სახელგანთქმული რუსი დიპლომატი და ადმინისტრატორი სერგი ბიბილური-ლაშქარიანი ერთ-ერთი იმ სახელმწიფო მოღვაწეთაგანია, რომელთა სახელმა ამა თუ იმ მიზეზით ვერ მოხვდა ცნობილ ენციკლოპედიებში. სამწუხაროდ, არ არსებობს მასზე გამოცემები, ბიოგრაფიული ცნობები, წიგნები ქართულ ენაზე, რაც გარკვეულწილად იმით აიხსნება, რომ მან მთელი სიცოცხლე სამშობლოს გარეთ - რუსეთში გაატარა. როგორც ცნობილი ისტორიკოსი ა. სტარკვეინი აღნიშნავს, სერგი ლაშქარევი ძე ბიბილური-ლაშქარიანი ეკატერინეს პერიოდის „ღირსშესანიშნავ მოღვაწეებს“ მიეკუთვნება.

უდიდესი პოლიტიკოსი, დიპლომატი და ადმინისტრატორი XVIII საუკუნის ბოლოსა და XIX საუკუნის დასაწყისში მნიშვნელოვან გავლენას ახდენდა რუსეთის საგარეო პოლიტიკაზე ადმინისტრაციის, საქმიანობის და მეცობრული ურთიერთობა ჰქონდა რუსული კულტურის მრავალ წარმომადგენელთან.

სათავეში ედგა რა მის მიერვე შექმნილ რუსეთის საგარეო საქმეთა კოლეგიის სახის დეპარტამენტს, ს. ბიბილური-ლაშქარიანის დიპლომატიური მოღვაწეობა ხელს უწყობდა რუსეთის კეთილშობილური ურთიერთობის დამყარებას ოსმალურ იმპერიასთან და ირანთან.

დაიბადა 1739 წელს, მოსკოვში, ხელმოკლე ოჯახში. მამა - ლაშქარ გროგოლის ძე ბიბილური ქართველ აზნაურთა ძველ საგარეულოს კუთვნილია. ჯერ კიდევ თრეპეზის წლის ახალგაზრდა, 1724 წელს, მრავალრიცხოვან აზნაუსთან ერთად (1200 ადამიანზე მეტი), გახტანგ VI გამოეგა რუსეთში და ადრეული ქართული ემიგრაციის წარმომადგენელი გახდა მოსკოვში. აქ დაქორწინდა რუსი აზნაურის ქალიშვილზე. მათ შვიკიანათ შვილი, რომელიც ნაწერეს, როგორც სერგი, ძე ლაშქარე ბიბილურისა. მალე ოჯახი სანკტ-პეტერბურგის ქართველთა კოლონიის შეუერთდა.

მამა ოცნებობდა, შვილი დიპლომატი გამხდარიყო და არაფერს იშურებდა, რომ მისთვის ეს წავლენებინა უცხო ენები, ფილოსოფია, ღვთისმეტყველება.

სერგი ბიბილური 1762 წელს ჩაირიცხა „სტუდენტად“ საგარეო საქმეთა სახელმწიფო კოლეჯში. მამის წინადადებით ჩანაწერთა წიგნში სიტყვებს გვირგვინ „ლაშქარიანი“. რომელიც მომდინარეობს სიტყვიდან

„ლაშქარი“, (საგარეო დოქტორებში გვირგვინი არასწორად - დოქტორი უნდა იყოს). უნიკალური დინამიკური მონაცემების წყალობით, სწავლების კურსის გასვლის შემდეგ, სერგი ლაშქარევი ძე ლაშქარიანი ბრწყინვალედ ფლობდა იტალიურს, ფრანგულს, არაბულს, სპარსულს, თურქულს, ძველ და ახალ ბერძნულს, სომხურს, ლათინურს და რაც მთავარია, მშობლიურ ქართულს.

მომავალი დიპლომატების წყალობით პირადად დაინტერესებული იმპერატორის ეკატერინე მეორის განსაკუთრებული განკარგულებით სტუდენტ სერგი ლაშქარიანი დაინიშნა რწმუნებულად კონსტანტინოპოლში რუსული მისიის საქმეებში. ეს იყო რუსეთის ისტორიაში უპრეცედენტო შემთხვევა. ლაშქარიანი გაამართლა მისდამი გამოჩენილი ნდობა.

სერგი ლაშქარევი ძე პეტერბურგში ჩასვლისას დახვდა იმპერატორ ეკატერინე II მთითობა: „დაინიშნოს ლაშქარიანი საგარეო საქმეთა კოლეგიის თარჯიმანად და ამ ჩინთი ჩამოერთვას ფიცე!“

დიდხანს არ უშუშავია მას ჩრდილოეთის ქვეშ. გაეგზავნა რა ფოკშინის კონვულსი, ლაშქარიანი რუსი მხედართმთავრის გენერალ-ფელდმარშლის პა. რუმიანცევის მნიშვნელოვან დავალებებს ასრულებდა, ხოლო 1774 წლის 21 ივლისს მონაწილეობდა ქუჩუკ-კაინარჯის სამშვიდობო მოლაპარაკებაში, რომლის თანახმადაც რუსეთმა მიიღო რიგი ტერიტორიები, ხოლო რუსულმა საზღვრო ფლოტმა - შავ ზღვაზე ცურვისა და დარღვევის გაავის უფლება.

1776 წელს სერგი ლაშქარევი ძე გაიგზავნა დარდანელის რაიონში, სადაც წელიწადნახევარი დავიო და მომავალში სახელგანთქმული ფლოტის მეთაურ თევდორე უსაკოთან ერთად მონაწილეობდა რუსული საზღვრო ფლოტის აღდგენაში.

შემდეგ ლაშქარიანი მუშაობდა გენერალურ კონსულად მოღვაწეობდა, ვალაჩკისა და ბესარაბიაში, რწმუნებულად - სპარსეთის საქმეებში. 1787 წლის გაზაფხულზე კიევში იგი მიიწვი იქ სახელად ეკატერინე II და გენერალ-ფელდმარშალმა ვ.ა. პორტოკინმა „თურქულ გარემოებებზე“ ზუსტი მოხსენებისათვის. მალე დაიწყო 1787-1791 წლების რუსეთ-თურქეთის ომი.

ომის გამარჯვებით დაბოვირების შემდეგ გროგოლ პორტოკინმა ეკატერინე II-ს სახელით ლაშქარიანს დააავალა სპარსისმებელო საქმე - მონაწილეობა მიეღო თურქეთთან სამშვიდობო მოლაპარაკებაში.

იასის სამშვიდობო ხელშეკრულების დადების დღესასწაულზე ლაშქარიანი მიიღო სამადლოვანი წვირები ეკატერინე II, გენერალისიმუს ასუვიროვისაგან და რომის პაპისავანად კი.

აქტიურად მონაწილეობდა ლაშქარიანი ქართულ-რუსული ურთიერთობის მტკიცე საფუძვლის ჩაყრაში. იგი რუსულიადც არ იყო კოლონიალური პოლიტიკის მომხრე, არ იზიარებდა საქართველოს რუსეთთან შეერთების საერთო აზრს, ლაპარაკობდა მხოლოდ საქართველოს უცხოელი დამპყრობლებისაგან დაცვაზე. მას ქართულ ენაზე ჰქონდა მიმოწერა მეფე ერეკლე II. შემოინახულია აგრეთვე წერილი, რომელშიც მეფე გიორგი მადლობას უხდის ლაშქარიანს საქართველოს დახმარების მცდელობისთვის და სთხოვს, მომავალში გაუწიოს თანადავობა. გიორგი მეფემ ლაშქარიანს ანუქა მამულად გროს მარზაში, რომელიც ოდესღაც მის წინაპრებს ეკუთვნოდა.

დიდი აღიარების მქონე დიპლომატს მრავალმხრივი და მეტად საინტერესო გეგმები ჰქონდა. პირველი ეკატერინე II მოულოდნელმა სიკვდილმა და პაველი I გამეფებამ არ მისცა მათი შესრულების შესაძლებლობა.

მართალია, პირველ ხანებში პაველი I ამდგომარეობის კეთილგანწყობას ლაშქარიანისადმი, აჯიღდღოვებს მას

ერთი სურათის ისტორია

„ისეთ მსახიობს, როგორც თქვენ ხართ, ორი ან სამი ნათამაშევი, უფრო სწორად, განცდილი სახისათვის ძველს დაკუდგამდი.“

ვლადიმერ ნემიროვიჩ-დანკო.

კინორეჟისორმა შალვა ჩაგუნავამ 1938 წელს გადაიღო სრულმეტრაჟიანი დოკუმენტური ფილმი “შოთა რუსთაველი”, რომელიც “კეფხისტყაოსნის” 750 წლისთავს მიეძღვნა. ფილმში საისტრეჟოსოდ არის ასახული

1937 წელს გაართული “კეფხისტყაოსნის” შექმნის 750 წლისთავის აღსანიშნავი ოუბილე.

ეკრანზეა დიდი შოთა რუსთაველის საოუბილეო ზემიძის დღეები არა მარტო თბილისსა და საქართველოში. ფართოდ არიან წარმოდგენილი ამ ზემიძის მონაწილე ქართველი, რუსი, მომხი ხალხთა მწერლები და სახოგადო მოღვაწენი.

უნიკალურ კინო-დოკუმენტურ ფილმში რუსთაველისადმი მიძღვნილი ლექსებით გამოდიან

ოსებ გრიშაშვილი, ილია სულავენი, ალექსანდრე ვაროგოვანიხეთის სახალხო პოეტი ჯამბულ ჯაბაგვი და სხვ.

ფილმში ისმის ვერიკო ანჯაფარიძის გულში ჩამწვლილი ხმა. იგი მაღალი მხატვრული ოსტატობით კითხულობს გიორგი დლონის ლექსს “ეფესისტყაოსნის”

... წინე კი არა, ბალი ხარ, თურის ცვარ ჩამოწველი, გამაღლი ბიარალი ხარ, ლექსის ფრთა გაუცვეთელი! წინთა წინ მიძღვლილი ხალხს უკვდავების ნაღრბი, შენ გწერდა ლექსი რუსთაველის,

‘თავს თურვადანაყარი. შენ გწერდა ქალის წამწამი, ვუკავის მკერდი გიბრული, შენ ხალხი გწერდა მხედარი, ბრძოლით გულამოკარული...“

და ეს ფოტოსურათიც ხომ ახალგაზრდა უბადლო ხელოვანის, მომხიბლავი ვერიკო ანჯაფარიძის არაჩვეულებრივი ქალური სინაზისა და სულეიერი სიძლიერის შერწყმამა, მისი სათინებისა და სიღამაზის სიმბოლო – 1938 წელს გადაღებული კინოკადრებიდან ამონაღებვი.

ოლია ქურდოვანიძე

ორდენებით, მათ შორის ისეთებით, როგორებიცაა წმ. ანას II და I ხარისხის, წმ. თანე იერუსალიმელის კომანდორისა, თეთრი ქმნის დერბს და შქართვისთვის, მაგრამ შემდეგ არაკეთილმოსურნეთა მცდვლობით მიღობარობა იცვლება.

იმპერატორ ალექსანდრე I დროს, რომელიც ტახტზე ავიდა 1801 წელს და გააგრძელა ეკატერინე II ხაზი, ახალი უტაბო იწყება და შქართვის ცხოვრებასა და მოღვაწეობაში, თუმცა ვერც ეს „ეტიპი“ გასტანს დიდხანს. იმპერატორისადმი გაგზავნილ წერილში აზიის დეპარტამენტის მმართველი დაწვრილებით გამოთქვამს თავის შეხედულებებს რუსული პოლიტიკის ზოგერთ მნიშვნელოვან ასპექტზე ამიერკავკასიაში. არ დაეთანხმა რა „კავკასიაში უსაფრთხოების და სიმშვიდის“, „კავკასიის ხალხებს შორის მჭიდრო მეგობრობის და თანხმობის დანერგვის“ დანაშაურობისადმი წინადადლებებს, „რაც რუსეთს თავიდან ააცილებს აქ ასე მრავალრიცხოვანი არმიის შენახვის აუცილებლობას“, ალექსანდრე I-მა დაიწყო წინააღმდეგობის აღმართვა და შქართვის წინაშე, იმპერატორისთვის ასევე მიუღებელი იყო მისი თანაგრძობა ყმა გლეხებისადმი. იგი ცდილობდა, იმპერატორისთვის დაემტკიცებინა ბატონყმობის დამლაშებელი, გამრყენელი გაუღენა ხელისუფლებაზე.

1804 წლის 4 იანვარს ალექსანდრე I ხელი მოაწერა სერგი ლაზარეს ძე და შქართვის „სამსახურდანი“ გათავისუფლების მოთხოვნას. და შქართვი გაემგზავრა თავის მამულში – ვიტეხსკის გუბერნიის სოფელ დიმოვოში. შვიდი წლის მანძილზე ის არ გამოიწინიდა პეტერბურგში. მხოლოდ 1811 წელს ჩავიდა დელაქალაქში, რთა ენახა თავისი ავადმყოფი ქალიშ

ვილი. იგი მიიწვიეს სამყო კარის მოსანახულებად, მაგრამ თავმოყვარეობამ იძლეოდა და უარი თქვა ამ მიწვევაზე.

სერგი ლაზარეს ძე ვიბადლო-ლაშქარიოვი გარდაიცვალა 1814 წლის 6 ოქტომბერს ვიტეხსკში გულის შეტევებისგან. დასაფლავებულია იქვე, წმ. მარკოზის მონასტრის სასოფლაოზე.

სერგი ლაზარეს ძეს ყავდა ძეგის ვაჟიშვილი: პავლე, ივანე, ალექსანდრე, სერგი, ანდრო და გრიგოლი და ერთადერთი ქალიშვილი სოფიო, რომელიც გათხოვდა საიღუმლო მრჩვეულ კორნეევზე.

ვაგეი ცნობილი სამხედრო და სახოგადო მოღვაწეები იყვნენ და მნიშვნელოვან როლს ასრულებდნენ მაშინდელ ისტორიულ ცხოვრებაში.

სერგი ლაზარეს ძე და შქართვის პორტრეტი, რომელსაც მეთხველს ვიავაზობთ, შესრულებულია 1811 წელს მისი პეტერბურგში ყოფინისას, გამიჩენილი რუსი მხატვრის ვლ. ბოროვიკოვის მიერ. ამ საუკუნის დასაწყისამდე იგი სათაუდა ინახებოდა სერგი ლაზარეს ძის შვილიშვილის პოდლიქსნა სერგის ასულ და შქართვას ოჯახში, 1949 წლიდან – ოდესის სამხატვრო მუზეუმის ექსპოზიციაში.

ამ სტრიქონების ავტორი თხოვნი მიმოთავს მეთხველს, რომ თუ ვინმე არის ცოცხალი ბიბლიოფრ-ლაშქარიოვის ამ დიდი ოჯახიდან, შეგვეცხიანოს, მოგვაწოდოს ცნობები მათ შესახებ. დავ, ადვადგინო ჩენი სახელოვანი წინამრების სახელები, აღვხარდოთ მომავალი თაობა მათდამი პატივისცემით.

თვალუხი

ჭაშნიკი

თვალუხი უცხო, თვალუხი ნარ-ნარი, თვალუხი მაცდურია, თვალუხი ღამაში... თვალუხი... ყველგან თვალუხია... ერთი, ორი, სამი, ოთხი... რვა, ცხრა, ათი... უამრავი თვალუხი... თვალუხი... ესენი ხომ ჩვენი... შენი, ჩემი, იმისი... მაგრამ ისინი, ხომ თვალუხია... თვალუხი... ათასობით თვალუხი, მილიონობით თვალუხი, მილიარდობით თვალუხი... თვალუხი...

ეს კი შენ ხარ - შენი ღამაში, ბავშვური, საბრალო, უშუალო თვალუხით. ისინი უცნაურია... რა ფერის? არ ვიცი! მოიცა, დაუკვივრდე... შავი? არა! თაფლისფერი? არა, არა! მწვანე? ვითომ ლურჯი? მოიცა, ნაცრისფერი? თვალუხი... ია, დაიბრუნე, არ ვიცი! იმდენი თვალუხი მიყურებს ორგულივ, რომ ვერ გარჩევ. მაშ, რა ფერია? არ ვიცი! არ ვიცი და შირსა! უბრალოდ ხედავ, რომ ეს თვალუხი, რაღაც საიდუმლოდ არის ინახავს, რისი თქმაც არ უნდათ. არ უნდათ და ვერ ამბობენ? ნეტა, რა საიდუმლოდ ინახავენ ეს თვალუხი? ეს ჯადოსნური თვალუხი, რომლებიც ჩემი თვალუხი დაიშრეს. რას ინახავთ, თვალუხი? გამოძიქვით! მითხარით, თვალუხო, ვისი გრცხვენიათ? ჩემი თვალუხის? კი მაგრამ, რატომ? ისინი არავის არაფერს ეტყვიან. მათ უკვე ბევრი საიდუმლო გააჩნდა... იმდენი რომ...

დავიკარგე, დავიბენი ამ თვალუხში. მომშორდით, მომწვედით თავიდან. გვეკვდრებით, აღარ შემოძლია. აქეთ თვალუ, იქით თვალუ... წინ თვალუ, უკან თვალუ... ყველგან თვალუხია... თუქცა, შურენდი! აი, იქ... იქ... იმ ნაპრაღში არის თვალუხი? მოიცა, შუაგვიცოტი! კი, თქვენ თვალუხი, ხართ მან? დუ-მილი. ასახე, საღვაც ნაპრაღმა ჩაიხლაბა, აღბათ. ეც, ხართ თუ არა?... ეს რა არის? დიდრონი, მღვრივ, კრული, დაქსაქსული წითური ძაგებით... ა, მკელელის?... კი, მაგრამ ესენიც ხომ თვალუხია. კი... კი. აქაც თვალუხი?!

შავფანჯრებიანი სახლი

თბილისის ერთ-ერთი უბნის ერთ-ერთი ქუჩის რომ აუყვებოდა, შუუძლებლად თქვენი ყურადღება არ მიიპყროს ერთმა სახლმა, შავი ფანჯრებით... სახლმა, რომლის ხშირი სტუმარიც მე გახდილი. უფრო სწორედ, არა სტუმარი, არამედ აღმანი, რომელსაც ხშირად უწევდა ამ სახლთან ავლა-ჩავლა. რის გამოც ის თითქმის ჩემი თანაზღვარიც კი იყო.

შეჩერდებოდი ამ სახლთან და ვუყურებდი ფანჯრებიდან შირიდან ჩუბად, მალულად, რომ არავის დავეჩხუპე რას ვმალავდი, ვის ვუ-მალავდი - ჩემთვის ამოუცნობი იყო. უბრალოდ, ვგრძობდი საჭირო იყო დამაღვა და მალულად თვალთვალო.

თეთრი ეს სახლი, რაღაც საოცრად მიხიდავდა და ამის მიხედვით საკმაოდ მქონდა.

სახლი თითქოს ჩვეულებრივი იყო. ორსართულიანი, ტყეისფერი, ცოტაოდენი ბზარებით, რომელიც კანტი-კუნტად გასდევდა მეორე სართულის ფანჯრებს. სწორედ ეს ფანჯრები გახლდათ საიდუმლოების მოცული, ყოველ შემთხვევაში ჩემთვის ასე იყო. ფანჯრები გარედან თუ შიგნიდან, არა აქვს ამას შნიშნავლობა, დაწვეული ხიდან, შუშებიც კი შავად იყო შეღებილი. გარედან შავი გისოსსეფ დაწყებოდა, რომლის თარიღიც ქაიხუბოდა წყვი. იკითხავთ, და ქითხებთ? რა და ჩვეულებრივი თიხის ქონები, რომლებიც მაიტი იყო სახეს და იქიდან წვდომი გადამტყდარი ხეული, უსიციოხლო ყველაფერი უშუალო გადმობრილი ყვერ.

დღითი-დღე მაინტერესებდა ეს შავი ფანჯრები და ჩემს ინტერესს საზღვარი არ ჰქონდა. მაინტერესებდა ისიც, ვინც მათ გაღმა ცხოვრობდა, თუკი ამას ცხოვრობდა, გამოიკეტო ბნელ სივრცეში ისე, რომ ერთი მუხის სხვიც კი არ შემოედგეს. რა საშენებელია, არა! გამოძიქვით თოხკელელშუა, სინეფლი, როცა ასეთი მშენებელია ეს ქვეყანა... ვასხვით ფანჯრები, შუშები სინათლად, ნოტიო პაერი და ის სურნელუფანი სუნი, რომელიც იქვე მდებარე საფურთუშედან გამოდის, მაგრამ...

გაღიან დღეები, დღეებს ემატება კვირები, თვეები და აი, უკვე ხუთი წელიწადია რაც ამ ინტერესს მივლე, მივეცივ ბრძადა და უახროდ, მარამ მაინც ახორიანად, რაღვან მას შემდგომ ცხოვრება ახრი მიეცა და ჩემთვის უღრესად ძვირფასი რამ აღმოვაჩინე, შავფანჯრებიანი სახლი.

და აი, ერთ დღეს, როდესაც ქუჩის ჩვეული რიტმი, ჩვეული ინტერესით და ჩვეული ახლის მოლოდინით მიუყვებოდა... შეგწერილი სახლთან და... ფანჯრების გახსნილდყო, ქოთანში ყველაფერი გახსნილდყო და ჩემთვის უღრესად ძვირფასი რამ აღმოვაჩინე, შავფანჯრებიანი სახლი.

ამ ფანჯრებს, კედლებს მის მიღმა მცხოვრებს ფანჯრების გახსნას და აი, ახლა ეს მოულოდნელად... არა, არა, ეს დაუჯერებელია... დამისხვრა ინტერესით ნავეტი აზრები, ფანჯრებით, მილოდინი და აზრულდა ის, რასაც ოდესღაც ვნგრძობდი, მაგრამ... არ მინდა, არა! დამბრუნდეს ყოველფე ძველებურად, მეც ძველებურად და ვიქცევი თვალთვალს, ძველებური ინტერესით გაუყვები ცხოვრებას, მაგრამ ამაოდ... ცხოვრებას აზრი დაკარგა და ჩემთვის უღრესად ძვირფასი აღმოჩნდა დაკარგე - შავფანჯრებიანი სახლი.

პატარა სამყარო

იყო ერთი პატარა სამყარო... ჩემი სამყარო... ციციკა, ღამაში, მრავალფეროვანი, ნათელი და თბილი...

სმირად მიყვარდა იქ პატარა ტოტო. იქ ხომ ძველად იყო პატარა იყო, ნორჩი, სათუთი, შეშინილი, არავის დაეჩხუპა, არავის წაერთმია იქი ჩემთვის. ის ხომ ჩემი იყო, ჩემი საკუთარი. სამყარო შენი მხოლოდ მაშინ არის, როცა იქ მარტო შეგ-იძლია განაპირება, ვინცს დაუტოხ-ავად. თავშეფარება, ფიქრი, ოცნება, - წინააღმდეგ შემთხვევაში, იგი ისევე უცხოა, როგორც ის აღამის, რომელიც გვიყვარს, მაგრამ რომელსაც არ უყვარხარ.

ამ სამყაროში მე თავისუფლად შემეძლო სუნთქვა, სიბრძოლი, სიცილი, ტირილი... და არავინ შე-მეკითხოვდა: რატომ? რა კარგია არა?! ვინცხუნდა თავისუფალი ჩიქი, გადავფრენდი პატარა სამყაროს და გამიხარდებოდა, რომ ეს ყვე-დაფერტი ჩემია. ჩემი და რაც მომეხურებოდა იმას გაეკეთებო. აი, თუნდაც ვირახე დაღვებო.

უცნაოდ ცა ნამობნელად და მე შიშმა ამიბანა. ვინ არის? ან რა უნდა ჩემს პატარა სამყაროში!
- კი, შენ მან!
- დაიი.
- დატოვე აქაურობა! ეს პატარა სამყარო ჩემია! გესმის?

დამიფანჯრა ფიქრები, ოცნებები, ნაერებები... დამიფიქროს მე-უღრმობა და გამომძიქვა პატარა სამყაროდან.

კი, რომ ციციკად, როგორ მომ-ენატრები! როგორ მომიხილება შენ-თან განმარტობა, შენთან... ვიოც-ნებებ ჩემს პატარა სამყაროში გადა-ფერვანსე, მაგრამ...

იყო ერთი პატარა სამყარო. მაგრამ დღეს უკვე სხვისია...

ანზორ ჩხაიძე

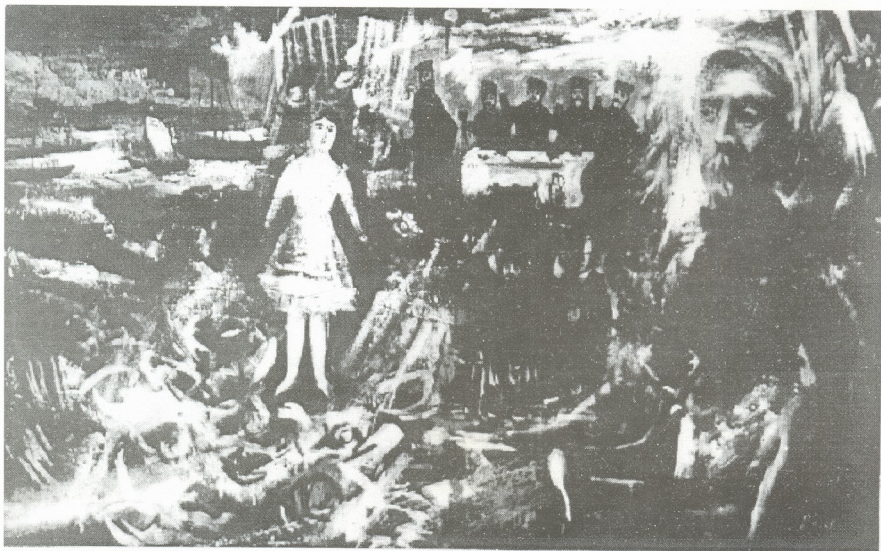
დაიბადა 1953 წლის 11 მაისს ქალაქ ფოთში, მოქანდაკის ოჯახში.

1977 წელს წარჩინებით დაამთავრა თბილისის სამხატვრო აკადემია, შემდგომ კი ასპირანტურა.

არის საქართველოს ეროვნული სამხატვრო აკადემიის დოცენტი, საერთაშორისო სამხატვრო ფონდის წევრი 1993 წლიდან.

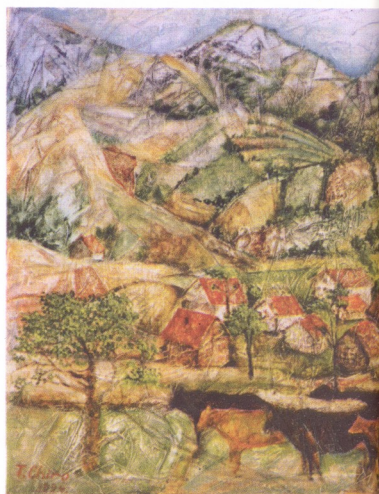
ანზორ ჩხაიძის ნამუშევართა გამოფენები მოეწყო როგორც საქართველოში, ასევე ა.შ.შ.-ში, გერმანიაში, პოლონეთში, ავსტრიაში, რუსეთში (მათ შორის მოსკოვში – პერსონალური გამოფენა, ქართული კულტურის ცენტრ „მხიურში“) და სხვა ქვეყნებში. მისი ნამუშევრები გამოფენილია მრავალ მუზეუმსა და კერძო კოლექციაში.

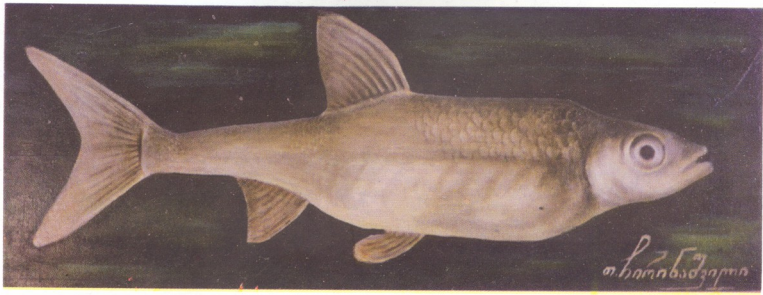
1 სექტემბრიდან მიწვეულია გერმანიაში, ქალაქ კიოლნში შემოქმედებითი მუშაობისთვის. ამავე წლის ნოემბერში ქალაქ ბონში შედგება მისი პერსონალური გამოფენა.

თინათინ ჩიჩინაშვილი

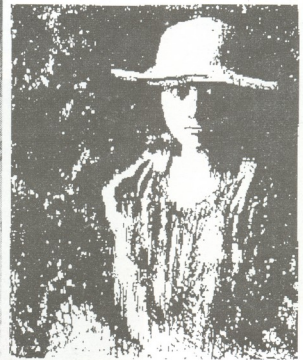

စ. ဟိုက်ဂ်မိတ်

ანზორ
ჩხაიძე

ახალი ლექსები

თინათინ
ჩირინაშვილი
ერთ-ერთი იმბო-
განია, რომელიც
ოჯახურ ტრადი-
ციას არ და-
ლატობს და
ფეხდაფეხ მიჰყე-
ბა. მისი პროფე-
სიული განათღე-
ბა სხვით ხელო-
ვნებაში შემო-
ხვევითი არ გახ-
დავთ. მამა -
გრიგოლ ჩირი-
ნაშვილი ცნობი-
ლი ფერმწერია,
რესპუბლიკის სა-

ახალხო მხატვარი, თბილისის სამხატვრო
აკადემიის პროფესორი. დედა - ტატინა კიკ-
აბიძე რესპუბლიკის დამსახურებული მხატ-
ვარი გახლდათ ქანდაკების განხრით. ოჯახ-
ის მეოთხე წევრი, თინათინის მამა თემური -
ფერმწერია. აი, ეს არის მიხევი იმისა, რომ
თინათინის მხატვრული შემოქმედება არ
შემოფარგლება ინტერიერის გაფორმების
ნარჩობით. მის აქტიუში შეგიძლიათ ნახოთ
პეიზაჟები, პორტრეტები, ნატურმორტები,
თემატური ნაწარმოებები.

თინათინმა 1975 წელს დაამთავრა თბი-
ლისის სამხატვრო აკადემიის ინტერიერის
ფაკულტეტი. სხვადასხვა წლებში მისი პე-
დაგოები იყვნენ გ. ფორცხალაია, გ. კეშელა-
ვა, ა. ბაქრაძე და სხვები. აკადემიის დამთ-
ავრისთანავე იგი აქტიურად ჩაება საქართვე-
ლოს მხატვართა საქმიანობაში. მონაწილე-
ობდა, როგორც რესპუბლიკურ, ისე საკა-
შირო და საერთაშორისო სამხატვრო
გამოფენებში. მის ნებისმიერ ნამუშევარში
აღვივდა ალიქმბა მხატვრის ინდივიდუალუ-
რი ხელწერა და სამყაროს მოცულობითი
აღქმის უნივერსალური მიღელი. პეიზაჟებ-
ში მხატვარი ცდილობს, გაეჩვენოს იმ კუთხ-
ის, იმ გარემოს ნიშანდობლივი თვისებები,
რომელიც ტილოზე გადაიქვს. აქედან გამომ-
დინარე რომანტიული ელემენტითაა გასხიოს-
ნებული "პეიზაჟი ნახორთ".

ყურადღებას იპყრობს ადრეულ წლებ-
ში შესრულებული გრაფიკული ნამუშევრე-
ბი, რომლებიც ნამდვილად ორიენტირებული მხ-
ატვრული ხედიითაა დაწესებული. თინათინ
ჩირინაშვილმა წარმატებით გაართვა თავი
უკრაინის ქ. ზახვში ბავშვთა მოედნის ექს-
ტერიერის გაფორმებას. მხატვარი ღრმად ჩას-
წვდა უკრაინელთა ეროვნულობის მანერებელ
წეს-წყველებებს, რაც ცხოვრებისეული სი-
მართლით იყო აღბეჭდილი.

მხატვარმა გარკვეული წვლილი შეი-
ტანა ქართული ფილმის სცენოგრაფიაშიც.
მის მიერ გაფორმებულია თინა მენაბდის
საკერსო მოკლემეტრაჟიანი ფილმი "შიზიუ-
რი წრე". ამჟამად ამავე რეჟისორთან მუშაობს
სრულმეტრაჟიანი ფილმზე "სარკმელი" (სა-
ხელწოდება პირობითია). აქვე უნდა აღინიშოს
ერთი ფაქტიც: თინათინს მოზადებული აქვს
თბილისის მუსიკალური კომედიის მშენებარე
თეატრისათვის ექსტერიერის ფრეზი. მხატ-
ვარი ძალზე ნაყოფიერად მუშაობს. მას უამ-
რავი ჩანაფიქრი აქვს. ღმერთმა ქნას, რომ
ყოველ მათგანს მწკანვე გახა ჰქონდეს დიდ
ხელოვნებაში.

ოლია ჟურღოვანიძე

ჯვარში მზეა და მზეში კი ჯვარი,
შევივი ქარს და შემევივის ქარი!

ჩემი ღვები - „ფართი ან ფარფი“
სულს უცნური სინათლით ავსებს.

ავსებს და ლაშქრულ სიმღერებს ემღერა,
ახლა, როდესაც აქვია მგერი...

და თითქოს სისხლისფერია მტკვარი...
ჯვარში მზეა და მზეში კი ჯვარი!

ფოთლების შევება შაშვი ევლო,
შავად წითელი,
ქარი ურხედა მტვერში გასვრილ,
სისხლიან ქაითბს...

ყოფიერება მოკლა ის თუ
ხელენმა კაცის,
ამაზე ფიქრი რაღას მოგვეცემს,
რაღას გეიშველას...
ფოთლების შევება შაშვი ევლო, -
შავად წითელი...

სიყვარულის მსგავსო სიძულვილო ჩემო!
წყვარების მსგავსო საინთებავ ჩემო!
წყალი მოღის... მგერამ -

ონკანს ვეღარ ვკეჭავ,
რაგონა აქვს ამ წყალს
სისხლის ვემო წეგავ?
ვიხელები გარეთ... მეუფებია ჯვარი!
წყალი მოღის, მგერამ - შესმას ვეღარ ვებღავ;
ვიღაც ყვირის - შევიკი კაცი ხარ თუ ცხვარი!
ასეთი აქვს ვემო ონკანებში ლეთას!
მე კი უზიზღებო მიყაცაცებს ხელი!
რა ახლთა ახლა მძარცველი და მკვლელო...
რა შორსაა ღმერთი, - უსაშველო მშვილი,
მშვენიერი, ყველა სამართალზე დიდი!
წყალი მოღის, მგერამ, შესმას ვეღარ ვებღავ!

ქარი მყრის ყვავილებს,
როგორც თოღის ფანტელს,
ამ ყვავილებს წაიღებ,
შენს სოფლაზე დაღებ,
ჩამოვჯდები იქვე,
გაგისსენებ ცოცხალს,
და სხვივით სუსტი
ჩემს წინ ისევ მოხვალ.
მოგაგებებ ხელს და
ვიალერსებ ერთხანს,
მერე... წაზვალ მერე...
შემბგოვებ სევდას!

გახსპირა მოსაცდელ ჯიხურში ძელსკამზე ჩამომჯდარ ქალიშვილს სიცხეზე მეტად ბინდოვით მოწოლილი სინუზე აწუნებდა. ქალიშვილი ამ კუთხეში პირველად სტუმრობდა. არადა იმდენი რამ ჰქონდა არაგვის ფშაგზე გაგონილი, როგორც კი რაიონული გახეთის რედაქტორმა კორესპონდენტის შეკრებაზე ჩამოავადო სიტყვა, უყოყმანოდ გადაწყვიტა წამოსვლა.

ახლა კი იჯდა დანით გულდროდ ნაკეჭნ სკამურსზე და არჩევანს ნანობდა.

— არა, მაინც სად გაიკრიფა მთელი სოფელი ასე პირწმინდად? როგორ დაიფიქრო, ყველა მთაშია წასული?

კორესპონდენტი წამოდგა, ჯიხურიდან გამოვიდა და იმ ჯაყჯაყ მანქანის უკანვე დაბრუნება ინატრა, ამ დილას რომ ამოჰყვა დეშუთიდან.

ფიქრი არ დაემთავრებინა, საცალფეხო გზის მოსახვევიდან, თითქოს მიწიდან ამოიზიდაო, ათი-თორმეტი წლის ყმაწვილი გამოჩნდა. ზურგზე სასკოლო ჩანთა მოკიდებულს გვერდით პატარა, თოვლის გუნდასავით მრგვლად გადაღვსილი ბატკანი მოჰყვებოდა.

როცა ჯიხურთან მდგარი ქალიშვილი შენიშნა, ბიჭი ერთი წამით შეჩერდა, მაგრამ უცნობის გადიმბეზულ სახეს რომ მოჰკრა თვალი, მისკენ გაბებულად წამოვიდა.

— გამარჯობა, ყმაწვილი! აქაური ხარ? — სიტყვა შეაგება დამხედურში.

— პო, თქვენა?

— მე სტუმარი ვარ, დეშუთიდან ჩამოვედი. მინდოდა უფროსობიან ვინმე მენახა, აქ კი ხმის გამტეხით არავინ ჩანს.

— ესლა სოფელში ვინ იქნება, ზოგი მთაშია, ფერმაში, ზოგიც სათიშია, სახევეტზე.

— შენი დე-მამაც წასულია?

— კი. შინ მარტო ბებონქმია დამჩალი...

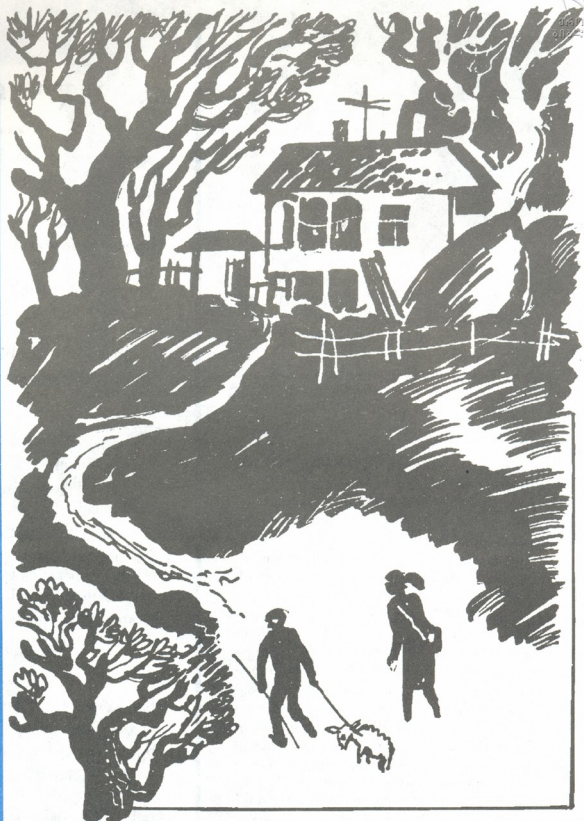
— რომელ კლასში ხარ?

— მე? მეხუთეში გადაველ.

— ეს ბატკანიც სკოლაში დაგიდის?

ბიჭმა გულიანად გაიიფიცა, თან ქალიშვილს სახეში შეაჩერდა:

— შენ საიდან იცი? მართლა ძაანა მყავს შეკვეთილი. გახეღისავებულია, გვერდიდან არ მწორდება. ხანამ სწავლა გვაქვს, სკოლის ვიზიდან ფეხს არ მოიცვლის, გამოვალ გაკვეთილიდან და ესაც ლეკვასავით თან გამომყვება!

— როგორ თქვი, გახალისებულიაო?

— არა, გახელისავებულია, ლუკმას არი მიჩვეული. მოვა, დამიდგება წინ და შამომცქერს, სასუსნავეს ითხოვება!

— ერთი ამას უყრუე! — თქვა ქალიშვილმა და ბატკანს ზურგზე ხელი გადაუსვა. ბატკანი წელში ნებიერად გაიხნიჭა, დამის უკანა ფეხებზე ჩაცუცქდა, მერე პაწა ცხვირ-პირი წინ წამოიზიდა და ქალიშვილს ხელებზე ყნოსვა დაუწყო.

— ხო თქვი, — გაიცინა ბიჭმა, — ისეა გამაინუნებული, რო! ბიჭმა სული მოითქვა, მერე საქმიანად ჰკითხა:

— დიდი ხანია, ამოხველ?

— უჰ, დიდიდან აქა ვარ...

— მაშ, ესლა პურიც გემშივი!

— არა, შიმშილით არ მშია,

მარტოობამ კი დამალა. მაღლობა დამერთს, შენ და შენი ბატკანი გამომჩნდით, თორემ...

— ჩვენსა წამობრძანდი, ბებოს

გაეხარდება, თან იქნებ ძველი რამეებიც დაგიტოვლოს!

— საზომუნებოთ! — უარს როგორ გეტყვი? მოდი, ორივემ გადავწოთ შენი ბატკანი, მოგეხმარებო.

— რა მოხმარება მინდა, წავალ და ლეკვასავით თან გამომყვება. ისე მყავს შეკვეთილი, რო...

ბიჭი, სტუმარი და ბატკანი ფერდობს შეკიდებულ შამბნარ ბილიკს შეუდგნენ.

— მოგვეცი და არც მიითხავს, რა გქვია?

— მე? ფოცხვერს მეძახიან.

— რას? ფოცხვერს?

— პო, სიაში კი ელიზბარი გწერივარ...

— შენ რომელი ვირჩენია?

— ფოცხვერი!

— ჰოდა, ჩემო ფოცხვერო, მე, თქვენს სტუმარს, სალომე მქვია.

— კარგი სახელია!

— მე მგონი, ფოცხვერი უკეთესია!

— ბიჭისად — კი.

ერთხანს წუმალ იარეს. ბეკობზე

ახულ საღომეს უკვე გარკვევით ესმოდა ორწელის მხრიდან არაგვის შხულის ხმა. ირგვლივ საბურთო სივრცე უსრუტოდა.

— აი, ჩვენი სახლიც! — დიანახა ბიჭმა და მიწამდე დაშვებულ თაკლის ხის ტოტებს იქით გაიშვირა ხელი. სულ მალე ბიჭმა ხის აივნის ღაზათიანად მოხარატებული დაბალი კარი ფეხებით შეაღო და სტუმარს მოხვინდა:

— მობრძანდი, მობრძანდი!
 ოთახში შესულმა საღომემ პირველად ვერაფერი გააჩინა, ნაცრისფერი მოსდებოდა ყველაფერს. მერე როცა თვალი მიანია, ყოველი ნივთი ცხადად გამოიკვეთა. მარცხენა კუთხეში, ერთ კედლის მხარეს მიდგომულ ძველბურ რკინის უბრალო საწოლში ავადმყოფი იწვა. ხმაურზე ხელი მოიხრდილა, თითქოს მზე აწუხებოს და მისული შეთვალდებოდა.

— ნუ შეწუხდებით, ძალიან გთხოვო... მე სულ სხვა ამბავზე ვარ მოსული!

— აბა, მაშინ გვიბრძანეთ და, თუკი რამეში გამოგვადებოთ... — დიდი არაფერი, ქალბატონო... —

— მარიამი, მარიამი! — სიტყვა შეაშველა ავადმყოფმა, მერე ზედვე წააბა: — ქალბატონობას კი აღარაფერი მიკვდა... საღომემ მარიამ ბებოს გაუღიბა, თან საუბარი განაგრძო:

— მე რაიონული გახვითის კორესპონდენტი ვარ. დავაგებოთ მაქვს შეკრებილი უტყუარი მასალა უკანაფშავის ხეობის მცხოვრებთა აუკარგზე. მასალის წამკითხველმა უნდა გაიგოს, სოფელს რა უტირს, რა უღისინს, რა პრობლემებია დაგროვილი; უნანს თუ არა ხეობას სამომავლო პერსპექტივა; რა აწუხებს დაღეს თქვენს ახალგაზრდობას და შეგვიძლია თუ არა გავითავი-

სებს! აი, მაგალითად, აივითო თქვენი კუთხე. ნუთუ ყველაფერი რიგზეა? არ გაწუხებთ უცხოება, უსინათლობა? მცენიერები მალე მოვარეზე ჯგუფურ გავრეხვან განახორციელებენ, უკანაფშავში კი არის სოფლები, სადაც ჯერ ტელევიზორის კერანი არ აციმციმებულა!

— ტელევიზორს ვინა ჩივის, ჩემო ქალო, ჭუჭყლი და ბუღმა დაადონა ხალხი! დამბის მთელი ხეობა წყალმა წაიღოს და, აბა-ინო რო ბანბანა, დღემდე ის ვერ ვივრისო. სუ კი გვიპრდებიან. იმის საბირკველი, აღარც მახსოვს, როდის რა ჩაყარეს, აკრეფილი ყულები კი მიხაფრ-მოხაფრეს... —

— მერე და, ვინ არის ამაში დამნაშავე?

— ეშმაკი და ქაჯი!.. აბა, რა ვიცი ვინ რას ჩაადგინს!

— ეშმაკი და ქაჯი აქ არაფერ შუაა! თქვენა ხართ ყველაფრის თავი და თავი! ცხოვრებას გარდაქმნის არა მუდურნობის თავმჯდომარე ან ზემოდან წამოსული ფარანა ბრძანებები, არამედ მშრომელი ხალხი, მოსახლეობის ფართო ფენები!.. —

— მაშეხლა შენ უნდა დასწერო, რა გეცხვია და საით რა გვეწამლება?

— რა თქმა უნდა! თქვენი დახმარებით მკითხველს უნდა მოეუხებოთ სინამდვილე! არავითარი შეღამაზება, არავითარი დითირამები! გვეყო სიცრუე და თავის მოტყუება! აი, თქვენ, ქალბატონო მარიამო... ხომ არ ვცდები?

— არა, არა.

— რამდენი წელია, რაც ვერ-მაში მწველავად ირიცხებით?

— ვირიცხებით? რატო, კაცო, ეგეთა რა ბრალი მაქვს!..

— არაო, რამდენი წელია, რაც ვერმაში მუშაობდით, იმას გვეკითხება, — გადმებულმა უთხრა თავის ბებოს ფოცხვრამი.

— მოო, — დაცხრა მარიამი, — იქნება ერთი თხუთმეტ-ოცი წელი. ისე კი, რაც თავი მახსოვს სუ კოლექტივში ვართ მოედივალაბი გაბმული. ჩემი მამათილი იტყობს, ღაზათი, აქ შეხლებითა მაქვ კონტოხი დაწყობილი. აქმ ხელმებითა! არკი დაუფასდა ის იმტკენა ჯავო ბენაეს! ასწიეს და, ციმბირაო, მოუხაფრეთათო, იმას გადააცივდეს... ავი აღარც მოსულა თავის ქვეყანაში! შენაო, ჩასახოდინენ, ხალხის ამე ხარო, მტერთო! გატონილა, კაცო, ეკეთათინები?

კითხვით ქართველი ხარ, ქალო?..

— ვინები, ხართ?
 — ბებო, სტუმარია! — ამავად თქვა ბიჭმა.
 ავადმყოფმა საწოლიდან წამოიწია.

ქალიშვილი მისკენ გაეშურა და ხელმეპაწვილი შეემოხარა:

— თქვენი ჭირიძე, არ შეწუხდეთ! იწვიეთ. დეთისგადასათვის, იწვიეთ, არ გაცვივდეთ!

— ლოგინში კი რა შავი ქვა განამცივებს! აბა, ერთი აქეთ მოდექ, დაგაკვლით, ქალაქიდან ამოხველ?

— არა, დუშოთიდან.

— ოჰ, მეც არა თუქვი! ჩვენი ყოფილხარ, შინაური...

— სტუმარი სტუმარია! — კაცური ხმით თქვა ბიჭმა.

— მო, ნიადაგ!

მერე ქალიშვილს მიხვდა:

— დაბრძანდით, თქვენი ჭირიძე, დაბრძანდით!

საღომე იქვე, საწოლთან ახლოს მიდგომულ ხის ძველბურ სავარდელში ჩაეშვა, რომელშიც ბალიშად ეჯობის ფაფუკი ტყავი იყო ჩაფენილი.

— პური გემშევა, შვილო, ნამგზავრი ხარ. ფოცხვერო, გაიქე ძალოსხანა, უთხარ, ამოვიდეს. სუფრა მანდგავა, შავაში...

სოთ მათი ტკივილები! ყველაფერი ისე უნდა ითქვას, როგორც სინამდვილეშია! გვეყო ყოველფორი სათვალდაც ჩვენი ყოველდღიურობის დანახვა, თითიდან გამოწოვილი წარმატებების...

მარიამმა შვილიშვილისაკენ გაიხედა:

— არიქა, ფოცხვერო, ეგება ნინო მასწავლებელი ამოგვეყვანა! აბა, მე მაგებისა რა ვიცი, რა გამეგება! ძველ ამბავებს თუ მკითხავსო, ის ვიფიქრე... იმასაც ერთი ცოდვა-ჭირითლა ვგონობ...

— წავიდა, ბებო, ნინო მასწავლებელი! მეოთხე გაკვეთილი აღარ ჩავეტარებია, მაღაროსკარს მთავლ საქმეზეო, ძანა ჩქარობდა! — დამარცვლით, მაგრამ დაბუჯავითებით თქვა ბიჭმა.

— მასწავლებლის ამოყვანა რა საჭიროა, — გულწრფელად გაოცდა საღომე, — მე თქვენ ისეთს არაფერს გკითხავთ...

— მაშეხლა შენ ვი ჩვენი ცხოვრება უნდა გამახატო გავხეშოთ, კა? — დიმილით მოხედა სტუმარის მარიამმა.

— დაიხ, დაიხ! — აღვხნებულად განაგრძო კორესპონდენტმა, — სწორედ აქაური ყოფა მინტერე-

სალომემ ბლოკნოტში რაღაც ჩაინიშნა, მერე თავი ცხოვრობს

— რამდენი კომდეგის ხარობს დღეს თქვენს სოფელში?

— ე, ე, ჩემო ქალო, რაღა ვართ, ამას რაღა სოფლობა ვიქმის, თორმეტობე კომდეგ რამ ჩუჩუნებს... სოფელი წინავე იყოს, აზარ-მილეთი მიდი-მიოდღა. არც ხორცილა ამბობდა კაცხა, არც შიშინობდა! წინა და სწავლა, ნიადღა არ იყო, მაგრამ ფეხობდა თავისი დედ-მამით, ჯიშ-ჯიშადობით იყო ნასწავლიც და განათლებულიც! აბა, ბა, ბა, ყოვლად არავის არას ჩააღუნდა! ექვსი კი, სავა წვერსაღუნვაზე სამდე გამიანსაკვა, ქალაქისკა დაქცეული, საბაქოთ გული ადარ უდგებათ. წავდენ და, რაჟი, თავლი უსვავ იმ თხერ ქალაქსა, რა უსვავ, ვეღარა სთმობენ, სახლისად ერთს ადარ დაწუხებია...

— მოდა, ქალბატონო მარიამ, სწორად ამაშია სოფლის გასაბერიც! ეს არის პრობლემის თავი და თავი! როგორ ფიქრობთ, რითი შეგვიძლია ანალიზობრივ მაინც აღვიკვეთო ახალგაზრდობის ასეთი დენადობა?

— აბა, რა გითხრა, ჩემო ქალო! დენი, ნიადღე, კარგი საქმა! დენი თვალის უშუი და სიხალისე! ადრევე შეგვიბრუნდნენ, განა არა, კონკრეტული გამოგონიანი დენსაო, ეხლა ისე უარი თქვენ. ამთხას ვეღარას გაიგებს კაცი, ზოკან აქეთ დენი, ზოკან — არა!..

— ქალბატონო მარიამ! — დომოთი ჩაგჭრა კორესობრდენი, — თქვენმა ნათქვამმა არსებითად პასუხი გასცა ჩემს სიტყვას: არა გაქეთ დენი და, მაშასადამე, მოელ კუთხეში სიცოცხლე და ხალისიც ჩამეღდარია! ახალ-გაზრდობაც, ბუნებრივია, გაურბის სოფელს. ძნელი წარმოსადგენი სულაც არ გახლავთ, როგორ გაიზრდებოდა შემოსავლები, მეურნეობის ფერმა ელექტროფიციერული რომ იყოს! თქვენ რძის ჩამოწეულას რით ახდენთ?

— ვახდენო? არც რას არ ვახდენს! მე და საქმის წახდენა შორი-შორსა ვართ!

სალომემ და ფოცხვერამ ერთდროულად გააღიშეს, სათქმელი კი ფოცხვერმა დაასწრო:

— მაგას არ გეკითხება, ბებო! ეს იმას გითხვავს, ძროხებს ფერმაში რითი სწვლითი, რითი!

— ბოო, მეც არა ვთქვი!.. განდა კარგად მამდის ამ დასადგომ ყურთა, ტყუილადღა ვაწუხებ ამ მუხ-ქოფანას! რითი ვწველ, ჩემო ქალო და, ხელითა,

აგე ხელკებით! ისე ჩემი დევენის სული გაინათლდეს, ხელთა სწვლითი...

— ამიტომაც არის, უკანაუშავის რძე დიდი მოთხოვნილებით რომ სარგებლობს!

— ემაგებებისა მე აბა, ვინ რას მეტყვის! რა ვიცი, ვინ რას სარგებლობს, ვინ რას ჩაადენს!.. სოფლის სათვალავში რო ვწერებარ, მაგაზეც მადლობლებს ვარ! აბა, ბა, ბა, ეგებები მე არა ვიცი რა!..

— კარგით, კარგით! ერთი ეს მითხარათ, ძირითადად რა შეფერვებით გაქეთ მუშაობათ? — როგორაო?

— ხელს თუ რამ გიშლით მუშაობაშით, იმას გეკითხება, კაცო!

— ხელი კი, ნიადღე, ბევრი რამით გეშლება! ხელის შემდეგ იყო, მაშ რა იყო, ამ გაზაფხულზე ფერმაში თივა გაგვითავდა. არდად საქონელი მაკელ არის, ზოგე უკვე მოგებაზეა, წყალი აქვ დამრეული, მშვირები კი აელმებენ თვალთა ი გომურშითა. ეს ფაფურათი მურთახა კიდევ თავის თივადღებულ მანქანით, ნაშთიხდს ვერეკით, იქ არი ჩანწალი. დიდი ებოძა, იმან იმ თავის მანქანას, მაგრამ აბა, ძვრა ვერ უყო! ჩნება ის იმოდენად თივა იქ! რაღა ექნა კაცო, ეს ძროხა ეკვლეუბა! ავდექ ჩემო ქალო და არ დაქალია გზაზე, ჭკაპნი და ოხრობაში მხრით დაეწუწუ თივას ზიდე! ვუთხარ ვერმის გამაგება, იხანე გვეყავა მაშინ გამკვლეა, ბიძაშვილი, ბურთი კურდღლადის გური, აივ, კაცო, დამეშველე-ამაზინდინე ეს თივა, მოსალეხა საქონი მიწვედება! იმან კიდევ გაღმა ხმელგორისეკ გაილო ცხვირ-პირი, — მაგათი პატრონი დედაცაო, თავმჯდომარეს უთხარო და ის ამოგახიდვინებო! რა მექნა, ჩამყავ ცოტაბა თუ რამს წაქმადინდენ, ხელს კი იცავდნენ, სხვას ვერაზა!.. დაგაღვივებები წყალსა, ცოტას ფერდს ამბობდნენ, მერე წამოვიდოდნენ მიმიტ-მიმეღა, ერთი ელდითა და თვალთ ფეხობითა — ეინული იღო ჩრდილებში დღურეკ ქვაპარიდითათა! ძიღვას მოვერეკი გომურში... ხელის შემლა არის, მაშ რა არის?

— ძნელია, ძნელი! — უხალისო, მოვუღული ხმით თქვა სალომემ და უბის წიგნაკში რაღაც ჩაიწერა. მერე დაამატა:

— როგორც ჩანს, მუშახელის დევიციტს განვიციტო...

— განვიციტო? განვიციტო... მტერი არა, ჩემო ქალო!.. ძიღვარ მანდება იმ პორუტკევის ცოდვითა! ცოდვა უნერ საქონი!..

— არა, ქალბატონო მარიამ! — სკამზე წამოხარა კორესობრდენიც, — მე მაინტერესებს, მუშახელზე დევიციტი თუ რაჟი?..

მოსუცი ქალი მცირე ხანს განუმტა, გაეწუდა, მერე საშუალო სკამზე წყლიან ჭიქას მისწვდა, ორთოდ ელუბა მოსვა და, ხელი რომ მოითქვა, შვილიშვილს მიავყო მჭერა:

— მიდი, ფოცხვერი, ახლა შენ ელაპარაკე ძან დევილდე ჯერ ისეც ხო ვერ ვიყავ კარგად... უკეთონ რასმე ვაგხედი!

— ქალბატონო მარიამ! — ხასწროვლო წარმოთქვა სალომემ და ბლოკნოტიანი ხელი მისვე გაიშვირა, — ბიდიშს ვიხდით, ასე რომ შეგაწუხეთ, მაგრამ პირობას ვაძალევი, სულ ორიოდ რამეს გაითხოვო... ნუ გაგვეწერებო, თქვენი ჭირიმე! მე, რა თქმა უნდა, დიანტერესებული ვარ იმიტკურნი მასღა მთვიპოვ. საამისოდ თქვენზე უკეთონ რესპოდენტს ვის ვნახავ? მე რომ კაცმა მითხოს, სოფლის ახალგაზრდობა თქვენგან უნდა იდებდეს მაგალითს! თქვენ, ალაღ და პარტიოსან მშრომელ ქალს უნდა გბაძავდეს დიდი თეატრა! მე უბრალოდ მაინტერესებს, არის თუ არა ამ-რომად სოფელში ის ძალა, რომელიც შექმნილი ვითარების გარდაქმნის საქმეში კორექტივს შეიტანს?

— კოლექტივისაუა?

— არა, კორექტივს-მთუქი! მარიამი უსიტყვოდ წამოხეხედა, კვლავ მოსვა ჭიქიდან წყალი და სტუმარს ეჭვანერევად მკითხა:

— კითხ ქართული ხარ, ქალო?! სალომემ გაიღიმა, სახეზე ხელები აიფარა.

— მე იმაზე გეკითხავ, — შემოესმა ქალიშვილი მარიამის გაბზარული ხმა, — იმაზედა, რომ ჯე შენი სიტყვა ქართულად ვერო თითქო მამდის, აზრი კი ვერ გამაძაქ! რა ჭირმა დამხელთა ეგრე მე ბეახი, მენა! ქართულის ქართველსა აღარა ესმოდეს, ვაგონილა, კაცო, გეკითა ოინებ! ეშმაკია გარეული, მაშ რა ჯანდაბა და დოზანაა?! ვაიჟე, ჩემო დედაქ!.. ფოცხვერი! გადავი ძალთ კორესობან, უთხარ ეს ქალა პორუტკელი არ გაუშეპო, წინ შორი გზა უძევს; თან მარტუაი არის გასწორთ, უცხოდ არი, სადამოს ავტობუსზე გააყოლოდო!..

ხარხარა!

გაუფრთხილები

პროფესორ რომანოზ ხვანიჭიანი პუბლიცისტებს მედიაციის აქტიურ თემებზე კარგად იცნობს ჩვენი საზოგადოებრიობა. ფოტოგრაფიული თანამშრომლებს სამკურნალო რეაბილიტაციას და სპორტული მედიაციის ერთ-ერთი უმარველესი ფუნქციონირება. მედიაციის აქტიურ თემებზე დაწერილი მისი სამეცნიერო-მედიკალური ნაშრომები, სხვაგვარადვეთი, მონოგრაფიები, სტატეტიკი რამდენიმე ასეულს ითვლის.

მედიაციის ფიგურაში პროფესორის ერთ-ერთი პუბლიკაციის, რომელიც მისხველობაში შეტანა გავრცელებული დაბადების — ხერხემლის გამრუდების რეაბილიტაციის ანუ აღდგენითი მკურნალობასა და მის პროფილაქტიკას შეეხება.

ხერხემლის დაბადების შრომის ოსტეოხონდროზი ყველაზე უფრო გავრცელებული პათოლოგიაა. იგი მოხსენიებაში ხერხემალში მართლების დაგროვების სახელწოდებით არის ცნობილი. ხერხემლის ოსტეოხონდროზი იმდენად გავრცელებული დაბადებაა, რომ მედიკოსები უმოკრით ამბობენ: "ხერხემლის ოსტეოხონდროზი ადამიანი აუცილებლად უნდა დაავადება 50 წლამდე ან 50 წლის შემდეგ". აქედან გამომდინარე, ადამიანმა თავის დროზე უნდა იფიქროს ამ დაბადების პროფილაქტიკაზე, ვინაიდან მისი ჩამოვლიდების შემთხვევაში ძალიან ძნელა და სოჯავრ შეუძლებელიც იქნება მისგან ავადმყოფის სრულიად განკურნება.

ხერხემლის ოსტეოხონდროზისთვის პირველ რიგში დამახასიათებელია ხერხემლის არეში (ლოკალურად ან დიფუზურად) ტკივილითი შეგრძნების განვითარება, რომელიც შეიძლება გადაეცეს სხვათა ნებისმიერ ნაწილს ან ორგანოს. ეს ტკივილები ხერხემლის ძაღვს შორის განვითარებულ დეგენერაციულ-დისტროფიულ ცვლილებებთანაა გამოწვეული, რაც იწვევს მალათა შუა სერვული ფსკევის გაღიზიანებას ან რადიკულიტის განვითარებას.

ხერხემლის ოსტეოხონდროზის გამომდინარე ხშირად შექცობდება შრომის უნარი, ხილო სოჯავრ იგი მას საერთოდ კარგავს. ბუნებრივად, ხერხემლის ოსტეოხონდროზი დაბადებულ იმ პირებს, რომლებსაც ხშირად უმწვავედობთ თავისი ავადმყოფობა, ფსიქოლოგიურად გარკვეულ ტრავმასაც განიცდიან, ვინაიდან შრომის უნარის დაქვეითებასთან ერთად ავადი აქვს კოზმოზიკურ პრობლემებს, რაც ძნელი უარყოფითი გავლენას ახდენს ავადმყოფის ფსიქოფიზიკურ სტატუსზე.

სამუშაო, მოხსახვობაში უკიდრ კარგად გავრცელებულია ასეთი რამ, რომ ხერხემლის ოსტეოხონდროზის მორჩენა შეიძლება, რაც უდავოდ, მდლარი შეხედულებაა. არსებული კომპლექსური მკურნალობის (რეაბილიტაციის) მეთოდებს (ოპერაციის ჩათვლით) უდავოდ დიდი დახმარების აღმოჩენა შეუ-

ძლია პაციენტისათვის, მაგრამ, თუ ეს უკანასკნელი სათანადოდ არ გაუფრთხილდა ხერხემალს, ამ დაბადებამ კანონზომიერად იცის განმეორება (რეციდივიები).

იმისათვის, რომ ვებრძოლოთ ხერხემლის ოსტეოხონდროზს, საჭიროა მთელი რიგი პროფილაქტიკური ღონისძიებების გატარებას თავიდანვე დაეთმოს სათანადო ყურადღება. უპირველესად უნდა გვახსოვდეს, რომ უკრ კიდევ ახალგაზრდა ახაკში ადამიანი, თუკი მისი ორგანიზმი (განსაკუთრებით კუნთოვანი სისტემა) არ არის მომზადებული (ტრენირებული), იგი კატეორიულად უნდა ერიდებოდეს სიმძიმის ასვებს. რაც უფრო დიდია ადამიანის ახაკი, მით უფრო მეტად უნდა გაუფრთხილებს იგი თავის ხერხემალს. ამ შემთხვევაში, როდესაც ეს აუცილებელია, მაშინ ადამიანმა სიმძიმე უნდა ასწიოს ორივე ხელით. ამ დროს საჭიროა მუხლებში არა ღრმად ჩაჯდომა ანუ ე. წ. ძალისხის პოზის მიღება. თუ სიმძიმის აწევა განხორციელდა ე. წ. "აწევის პოზით" ანუ ცხელი ხელით, რომლის დროსაც ხერხემალი ერთ-ერთ რომელიმე მხარეს გვერდით იხრება, ამ შემთხვევაში ასეთ ავადმყოფებს უნდა იქნება უმწვავედობა ხერხემლის ოსტეოხონდროზი რადიკულიტის სახით. ყველა ადამიანი უნდა ცდილობდეს, რომ არ ასწიოს თავის ფიზიკურ შესაძლებლობაზე მეტი სიმძიმე და იგი მაშინ მნიშვნელოვანწილად და სავდებულ იქნება ამ დაბადების განვითარებისაგან.

დიდი მნიშვნელობა აქვს ხერხემლის ოსტეოხონდროზის პროფილაქტიკაში მაგარ (ხმელ) საწოლზე წოლას. ასეთ საწოლს ბავშვობის თავიდანვე უნდა მივაქციოთ. თუ ადამიანს დღის მთვრდ ნახევრში განსაკუთრებით კი საშუალო დამაბრუნების შემდეგ წარმოშობა თუგინდ არასასიამოვნო შეგრძნება ხერხემლის არეში, ეს იმაზე მიუთითებს, რომ მან სამსახურის შემდეგ როგორც წესი, ერთი საათის განმავლობაში პორხონდრალურ (წილით) მდგომარეობაში უნდა დაიწესოს, რათა თავიდან აიცილოს ხერხემლის ოსტეოხონდროზის გაფრთხილება.

წლით მდგომარეობაში დასვენების დროს მისანაწიონილია რომ ფეხები მოთავსებული იქნეს

რამიშ შემადღებაზე (მაგალითად, ყუთზე, ბალიშებზე და სხვა), რომელიც შექმნის ფეხებისათვის საწოლის უდამპირიდან 40-50 სმ-ის სიმაღლის საყრდნობს. ასეთ პოზაში დახვედრა თვალსაჩინოდ ამცირებს არასასიამოვნო შეგრძნებას (ტკივილს) წელის არეში.

ყურადღებას მოითხოვს ოპირი (გამოწლი) ქარისგან თავის დაღევა ან კიდევ კონფენციონერისგან მორიდება, ვინაიდან ცხენი ხშირად ამწვავეზე ხერხემლის ოსტეოხონდროზის და იწვევს იშორ-რადიკულიტის განვითარებას.

ხერხემლის ოსტეოხონდროზის პროფილაქტიკა და მკურნალობა პირველ რიგში ეკუთვნის სპორტს ფიზიკურ ვარჯიშს და ზურგის კუნთების მასაჟის პროცედურების გატარებას. სპეციალურ (სიმეტრიული) ფიზიკურ ვარჯიშთან კომპლექსური ხელს უწყობს ტანის კუნთების ე. წ. "კორსების" შექმნა, რაც იცავს ადამიანს ხერხემლის ოსტეოხონდროზის განვითარებისა თუ მისი გათრულებებისაგან. ძალზე ეფექტურია ცურვა (განსაკუთრებით ზურგზე ცურვის სტილით) პერიოდულად ხერხემლის დატვირვა (მარტივად გატვირთული ხელითი ტრანს დაკლება — მაგალითად, რტოლებზე, დარბაზე და სხვა).

უნდა გვახსოვდეს, რომ სირბილე თუგინდ ჰუმნულით, წინააღმდეგ ჩვენებდა ითვლება, ვინაიდან ასეთი ვისაც ხერხემლის ოსტეოხონდროზი აქვს უკუა განვითარებული. ცხნსრობა პროფილაქტიკური ღონისძიება ხერხემლის ოსტეოხონდროზისათვის, მაგრამ, თუ ეს დაბადება უკუ განვითარდა, მაშინ ცხენზე ჯდომა (ჯირითი) დაუშვებელია. ბავშვებში ხერხემლის გამრუდების — დეფორმაციის (სკოლიოზის, კიოზოზის, ლორდოზის, კიოფ-სკოლიოზის და სხვა) დროულად პროფილაქტიკა და მკურნალობა, ასევე ხერხემლის ოსტეოხონდროზის პროფილაქტიკას ეკუთვნის სპორტული მკურნალობის ჩატარებას დიდი გამაჯანსაღებელი მნიშვნელობა უნდა ენიჭებოდეს.

მაშ, გაუფრთხილდი ხერხემალს, ვინაიდან მის ფიზიოლოგიურ მდგომარეობაზე ბევრადამა დამოკიდებულია ადამიანის ჯანმრთელობა.

რომანოზ ხვანიჭიანი.

საქართველოს მტრების წინააღმდეგ

8 ივნისი 2008

სიტყვა მეგობარზე

ასე ეთქმის ამ ადამიანს, დიას, ასე, არც შეგი არც ნაკლები.

იქნება, არ შეფერისო, - იფიქროს ვიდაცამ... კი, ბატონო, იყოს შენი აზრი ასეთი... მაგრამ თუ ხედავ მაშუღიშვილურ გარჯას ამა თუ იმ საქმეზე, თუ მაშუღიშვილობა გაგაღებს და თუ, რასაკვირველია, დავივალბე, ეს გარჯა ამ შებახილს იმსახურებს!

თუ არ დავივალბე, მაშინ მოშურნე ხარ! შური კი ბატონ სულხნა-საბა ორბელიანს ასე აქვს ახსნილი: "შური არს მუშუხარებაი სხვისა სიკეთესა ზედა".

შური აღმიაანებს განაჩიქებს და აკინებს, მაშუღიშვილებს აცალკეებს.

შური არა და, ჯიბრი კარგია. ჯიბრი მომეტებულ შრომას იწვევს. მომეტებული შრომა მაშუღისათვის კარგია.

რაკი ყველაფერია ცხოვრებაში, როგორც ბუნებაში, ამიტომ შუშობლებოდა, კეთილმოსურნე არ ჰქადუნს ჩვენს თენჯოს და ასევე, რაღა თქმა უნდა, მოსურნეც:

ცუდას რად უნდა მტერობა,

კარგია მუდამ მტრიაინი, -

ჩვენი წინააღმდეგ ამბობენ, წუთი სოფელში სიბერემდე სწავლობს კაცი ჭკუას და გამოცდილებასო.

ჰოდა, სულ წვინთია და სწავლით აქვს გატარებული დრო დაბადებიდან დღემდე. არც მამა-პაპურ სისხლნარევი ღვინით სახეც ჭკუას აკლებს სახბაფე ხელს!

ხმალი? ხმალი არა აქვს!... რკინის საჯე უპყრია ხელთ და ამ რკინის ურმით დადის წინააღმდეგის ნაკედივზე მხოლოდ!

დაუვალავი და შფოთიანი - ყველაფერში...

თავტარალური ინსტიტუტის სამსახიბო ფაკულტეტის დამთავრების შემდეგ ქმნის საუკეთესო ლაშქარს თავისი სახეებისას, რომლის სარდალიც თავად თენჯიზი გახლავთ, არჩეაბე.

ამ ლაშქრის შუასაქმელად დღემდე აცადენილი არა აქვს არც ერთი დღე, არც ერთი კვირა, არც ერთი თვე და არც ერთი წელიწადი!

ლაშქრის შგეროება კი იწყება ასე:

პირველი ჯარისკაცი თამაზი იყო შოთა მანაგაძის სურათიდან "კეთილი ადამიანები".

და ამას მოჰყავს სულით ამაღლებული, ეკრანის უღამაზესი გამრები, რომლებიც სიყვარულად

დადიან ხალხში, ქვეყანაში, საქართველოში.

აი ისინიც:

ზაზა ("ერთი ცის ქვეშ"), თენჯიზი ("ცეროდენა რაინდები"), ოთარი ("ერთი მოთხრობის ფინალო"),

გუგუა ("ხევისბერი გონა"), თამაზი ("მხოლოდ 17 კილომეტრი"),

მფრინავი ("აღმაფრენა"), ჯაფარიძე ("26 ბაქთელი კომისარი"),

დათიკო ("შე ვხედავ მხეს"), იმედა ("ხევესურული ბალადა"),

ვახტანგი ("შეხვედრა მოაში"), ზაზა ("ვიდაცას ავტობუსზე ავივიანდა"),

ალეუდა ქეთელაური ("ვედრები"), ბიძინა ("ზალე გაზაფხული მოვა"),

გიორგი ლოლაძე ("ჯაგრცმული კუნძული"),

გურამი ("უსახელო უფლისციხეელი"),

ალექსანდრინი ("წითელი კარავი"), არსაკიძე ("დიდოსტატის მარჯვენა"),

ჯაბა ("ანარეკლი"), თენჯიზი ("არ დაიჯერო, რომ აღარა ვარ"),

მუშინი ზარანდია ("დათა თუთაშხია"),

გიორგი ("ფერმა მოაში"), სანდრო ("სინემა"),

ვაჟა ("ზახის დასაწყისი"), ალექსანდრე და ერეკლე ("წივინი ფიციისა", რუსთაველის სახ. პრემია) და სხვა...

- თენჯიზ, რა არის შენი რაზმელების საყვარელი სიმღერა?

- "არავთ, უყარაულე ორში მიმაგალ ლაშქარსა..."

- რომელი შაირ-კაფია მოეწონა?

სულეთს შავიდა წიქი,

ხელთ შადა კარია,

სწორები მახედნენ ერთმანეთს,

დასხდა ქორების ჯარია.

ჩუამ სიმღერა იძახა,

ჩაღხიამ უთხრა ბანია,

კოყებმა შტეტილინებმა

სულეთს მასინჯეს ძალია,

სულ ვანგარიენეს კედელი,

სამშეოს გამავალია,

იმით შამოსწყრა უფალი -

აქედნ არ დიან სხვანია.

- კიდევ?

ვიდა თქვა თუშთა დაღევა,

ნაპირ მოტეხა ცისია,

- შენი საყვარელი სახელი მე შენგანვე ვიცი: ალათან!

- ხერხულიძეების ერთ-ერთ მძს ერქვა!

- შენ ვერ დაარქვი ეს სახელი შვილს, შენი გოგოების, ნატოს და ნათიას გამო, მაგრამ შენს მძს,

ნუგზარს, ხომ ჰყავს ბიჭი, პატარა თენჯიზი არჩეაბე, ის დაარქმევს უფრო!

შენი უსაყვარლესი და უტკბილესი არსებაც ვიცი დღეს. შევიღიშვითი ანა, თენჯო - ბაბუო, რომ გეტყვითინება.

- რომელ წერილებს გაიხსენებდი - შერზე დაწერილი?

- კიბა კვიციასა და თემურ მაღლაფერიძისას.

- ხშირად გეუბნებიან: მუშინი ითამაშე და ჩვენი ცხოვრების დათა ხარო.

- თუ ეკ შევეძლი, მაშინ ბედნიერი კაცი ვუფიციარ...

- შენი სიცოცხლის არსი?

- ჩემი მიწის სიყვარული!

- რატომ აჯანდრებს ხოლმე, მეორმად ვარ დაბადებული და თავტარალურ ინსტიტუტში მოხვდიო?

- როდის იყო დიპლომი კაცს განსაზღვრავდა? საპერებს, რისი დიპლომიცა აქვთ, მართლა ისა მკონიათ თავი. ერთხელ, ვასო ყუშიტაშვილს მეგანმა ახალგაზრდა კაცმა უაზრო შენიშვნა მისცა. ვინა ხარო, კითხვა ვასომ. რევისორიო... თეატრალური ინსტიტუტი დავამთავრე, დიპლომი მაქვსო. ყუშიტაშვილმა უყურა ამ უაზრო ახალგაზრდას და უთხრა: - შენ, ყმაწვილო, დიპლომი რო დავეკარგოსო?

- შენი საყვარელი სარდალი?

- დავით აღმაშენებელი.

- მეფე?

- დავითი! უძველესიდან კი - აივტ მეფე, მზის შვილი.

- შენი საყვარელი ქართველები?

- ყველა ქართველი ამირანიდან დღემდე!

- რომელი ფილმი მოეწონა!

- არ ვუყურებ!

- სპექტაკლი?

- "მოკვეთილი". - მსახიობი ქალი?

ქართული კინოს კულა

- ნუცა ჩხეიძე.
- მსახიობი კაცი?
- იმედაშვილი.
- საყვარელი ფერი?
- "ცისაფერს, ღურჯასა ფერს, პირველად ქმნილსა ფერს"...
- სიტყვა?
- დილა მშვიდობისა!
- ძველი?
- სვეტიცხოველი.
- ფრესკა?
- უბისისა!
- მხატვარი?
- დამიანე, ფიროსმანი, კაკაბაძე.
- ოკერა?
- "აბესალომ და ეთერი".
- ქართველი ხალხის ერთგული შვილებიდან ვინაა შენთვის ყველაზე ახლობელი არაქართველი?
- აბო თბილელი - არაბი!
- საქართველოს გარეთ მოღვაწე ქართველები?
- თამარაშვილი მიქელ!
- ქართველები, საქართველოში რომ ვერ დაეტივნენ, მსოფლიოში რომ იასპარეზებ?
- სააკაძე!
- კერპი მოასვლელი?
- ალიოშა ჯაფარიძე, მიშა ხერგიანი!
- საქართველოს მოჭადრაკეებიდან?
- მაიას თამადაშვილი ჩვენი ღამისა ქალბატონები!
- რას იტყვით ფეხბურთზე?
-
- საქართვე-

ლოს ისტორიის ყველა მცოდნე რომ იტყოდა - უთანასწორო ბრძოლაში ვიმარჯვებით. აღნიშნული ვერ ირჩევნ დღეს თერთმეტ ქართველს.

- შენი საყვარელი სპორტული თამაშობანი?

- ლელობური, ცხენბურთი და ქართული ჭიდაობა. ამაზე ზრდილობიანი და ვაჟკაცური ჭიდაობა არ მეგულება!

- ზრდილობიანი რას ჰქვია?

- კაცს როცა ვჭიდავები, წელს ქვემოთ ხელი არ უნდა წაავლო! - ვკარგავთ მგონი, ამ ჭიდაობასაც. ეს მსოფლიოში გასატანი ჭიდაობა ჩვენ წინაპრებს დაუწუნებს სხვას შემყურე ქართველებმა!

- შენი საყვარელი პოეტი?

- რუსთაველი, ვაჟა, გალაკტიონი.

- შენი საყვარელი მოქანდაკე?

- შერაბ ბერძენიშვილი.

- რას უსურვებდი ოცდამეერთე საუკუნის ქართველებს?

- რასაც ჩემს შვილებს, ისევე ყველა ქართველს.

- ზოგი რომ გვარცხვენს?

- მათი ბრალი არაა, "ცემა მართებს გამზრდელისა, რა ნახო ცვლით ზრდილი!"

- თავიდან რომ დაგეწყით ცხოვრება?

- მაინც ასე გავევლიდი ზახს! სცენაზე, ხანდახან, სათანახვარი ილია ჭავჭავაძესავით რომ იცხოვრო, და ასე ეჩვენო შენს ხალხს, უკეთესი საქმი არ მეგულება!

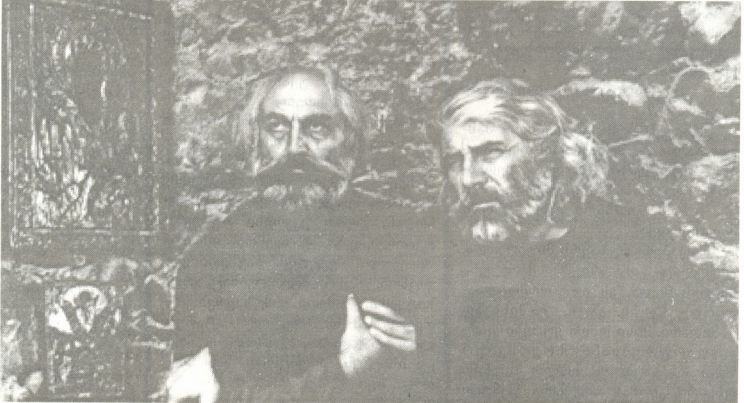
- შენი საყვარელი გმირი?

- ამირანი! ამირანი ქართველის განსახიერებაა და აი, რა თქვა ხალხის სახელით - მიუღი დედამიწა შემოვიარე და ჩემი ტოლი და სწორი ვერც ჰყოთ და ვერც ძალით ვერ ენახეთ. ამას დემოსტო ეუბნება.

მოთარგმნებს ათასწლეულებს ჩემი ხალხი შენებით, ბრძოლით და ღუნიანზე გაიტანა თავისი სახელი. ასევეა ქართული კინოც... ამ დარგში ჯერ იმეგვარად არ ძვეს ჩვენი ხალხის ხასიათი, როგორც ეს ხალხურ ლექსში, ზღაპარში, სიმღერაში, ჩუქურთმასა და ცეკვაში. ქართულ კინოს ამის საშუალება არ ჰქონდა ასაკის გამო! მაგრამ მაინც... დედამიწაზე ჩვენს კინოს თავისი ადგილი აქვს...

პაი-პაი, ჩვენი ხალხის შესაფერისი ფილმები რომ გეჰქონდეს, ალბათ, ბადალი არ გეგვოვლებოდა მსოფლიოში, როგორც უბადლა ჩვენი ლექსი, სიმღერა, ცეკვა, ჩუქურთმა...

ჩვენი ფილმი ჯერ ჩვენი ხალხის ტოლი არ არის ისე, როგორც ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი, მაგრამ აქაც ჩვენი ხალხის ნიჭი და აზრი ზემოთხს. ამას თავისი თორისანი სარდალი, მემომარი ჭირდება, თავისი ალუდა ქეთილაური და ჰყავს კიდეც - თავად თენგიზ არჩვაძე!

ლინორა ჰაილ ჰოპკინი

დომენიკო რეა

დომენიკო რეა - პროგრესული მწერალია. მას მოთხრობების წიგნისათვის მინიჭებული აქვს უმაღლესი ლიტერა-

ტურული პრემია "ვიარეჯო". წიგნი ეხებოდა ნეაპოლელ დატაკთა დუხტიერ ცხოვრებას. აქ

წარმოდგენილი მოთხრობა დაბეჭდილი გახლავთ ეურნალ "ნოვი მირის" ფურცლებზე.

კერძო ავტორსტრადზე ნეაპოლი-პომპეი მომავლი ავტობუსი ნეაპოლ-სალერნო რეისზე გასვლის წინ, თორმეტ საათსა და ოცდაათ წუთზე. ჯერ კიდევ არ იყო ხალხით გაკეპული.

თუმცა დილით ცოტა მოღრუბლული იყო. ცხრა საათზე ქარი ამოფარდა, დრუბლები გაფანტა და უძირო ღურჯი ცის თაღზე მზე ამობრუნდა. შესანიშნავი ამინდი იყო ავტომობილით და ავტობუსით მოგზაურთათვის. იმ დღეს, როდესაც ავტობუსი ავტოსტრადის განსხვავდებოდა, საგუშაგოსთან, გაჩერდა, ვიღაც ორივე ხელით კარებს დაეხატა. ავტობუსში ამოვიდა დედაბერი, მას თან შემოჰყვა შშირთანი სუნი მისი შავი კაბისა, რომელზედაც ჰამიდორის წვენი იყო მიხვეჭებული. ხელში ეჭურა თავისი ძველი შავი მოსახსამი. მას პატარა გოგონა ამოჰყვა. დედაბერმა სული მოითქვა, გაბარჯვებოდა იერთი მიმოხედა და ხმაძაღდა იტიხსა:

- ეს რადაცაა, სალერნოში მიდის არა?

კონდუქტორმა დადებითი პასუხი გასცა და მგზავრების ბილიეთების შემოწმების შეუდგა. დედაბერმა გოგონას ხელი გაკრა:

- ხომ გაითხარი, სალერნოში მიდის-მეთქი?

დედაბერი მგზავრს მიუბრუნდა, რომელიც წინა რიგში, მარჯვენა მხარეს იჯდა. ეს იყო ორმოცდაათოფე წლის კაცი, საშინლად გახმდარი. მისი დიდი ყურები ფართოფარდებოვანი სოკოსებურ შლიაპას ეხებოდა, ხოლო მსუქანი ცხვირი კი მას აძლევდა უემური

კაცის გამომეტყველებას.

- ხომ გამოვიცანი, - ახარა მას დედაბერმა - მაშ, სად უნდა მიდიოდებურ? თუარა ჩვენთან, სალერნოში.

გახარებულმა იმით, რომ მისთვის და გოგონასათვის თავისუფალი ადგილი აღმოჩნდა, დედაბერმა ბავშვი მარცხნივ, ფანჯარასთან დასვა. დედაბერი უფრო მიხეჩებებულად დაჯდა რბოლ სკამზე. ჯვარედინად გაიანსკვა გულზე შალი და ემაყოფილებით თქვა:

- აქ ზჯობია, ვიდრე მატარებელში, დღეს ჩვენ ნეაპოლში მიმავალი მატარებლით ვიმგზავრეთ და როგორ დაეიტანჯეთ! კონტროლი იყო, მე და ერთმა ჯარისკაცმა მას წინ გავეუსწართ და დავემალეთ. ეს კი... და დედაბერმა ბავშვზე უწვინა, - ეს ხომ თვითონაც სამხედროა. ხელი უბემში ჩაიყო და რაღაც ქაღალდი ამოიღო. მერე ჩვენ ანგროსთან ჩამოვედით, და ისევ ავედით უკანასკნელ ვაგონში, სადაც კონტროლს უკვე ვაკვებო. არა, ვთქვი ჩემთვის, უკან მატარებლით აღარ დავბრუნდები. არა, აი რას ნიშნავს უეცი ადამიანი: მე ბებერი ვარ, ბავშვი კი საცოდავი, კურთია, არც ჩახვლა შეუძლია და არც ჩამოსვლა. ვთქვი, იქნებ რომელიმე ნაცნობი ვემეტლე შემხედეს სალერნოდან, უფრო უკეთესი თუ ფრატედან იქნებო. მე, ჩვენთან ფრატეში ყველა შეეტდეს ბავშვობიდან ვიცივობ, ვიცივობ მძღოლებსაც, ერთი სიტყვით, რამეთი ვიმგზავრებ; მხოლოდ არ დაწვედლილ მატარებლით არა, და აი, აქ ამოვედი. თუმცა ისიც კი არ ვიცოდი, სად მიდიოდა იგი.

მგზავრები უსმენდნენ: ზოგიერთები ჩუმ-ჩუმად იცინოდნენ. წინ იჯდა ვიღაც წარმოსადგები სინიორი, რომელსაც სქელ მუცელზე ვერცა თქონს ძეკვეი. იგი მიბრუნდა და ნიჟარის სათვალეებიდან გაბრაზებულმა ახვდა მოხუც გლეხის ქალს.

დედაბერი გოგონას მიუბრუნდა. - კარად ზიხარ? მოგწონს? დედის რძე არ შემწობია და ერთი და იმავე დღეს მატარებლითაც იმგზავრავა და ავტომობილითაც.

გოგონას ეტყობოდა, უსაზღვროდ ემაყოფილი იყო, დედაბერსაც. ის ხელახლა მიუბრუნდა შლიაპიანს, ოღნავ ხელი გაკრა და ჰკითხა:

- თქვენ სალერნოდან ხართ? - მე ფიანოდან ვარ, - უპასუხა მოკლედ შლიაპიანს.

- სულერთია, - თქვა დედაბერმა, - მე ფრატედან ვარ. რაც ფრატეა, ის ფიანოა - ორივე ნამდელი სალერნოა.

ახლა იგი მარტო შლიაპიანის გასაგონად ლაპარაკობდა, რომელმაც ისევ ზურგი შეაქცია.

- ჩინებული დარია, - რა ლამაზია, რა კარგია აქ, თავისუფლად ზიხარ, თითქოს ექქელის ცოლის საგარძელში იჯდე.

გოგონამ დედაბერს მარჯვენა ჯიბეში ჩაყო ხელი. დედაბერმა გოგონას მოძრობა რომ შეამჩნია, სინიორის გაკრა ხელი და მხიარულად უთხრა:

- ერთი ამას დამიხედეთ, ჭამა უნდა, თქმა კი რცხვენი. მან ჯიბიდან ნამცხვარი ამოიღო და მისცა გოგონას.

- თქვენ ისამხრეთ? ჩვენ კი არა. რა დროა? ალბათ, პირველი საა-

თია, - თვითონვე უპასუხა თავის თავს და ფანჯარაში გაიხედა. - მაღლობა დემურის, - განაგრძო მან, - ეს რაღაც, სწრაფად გარბის... სახლიდან რომ ახალგაზრდა, ხუთის ღირა მქონდა, ახლა რა დაბრუნა? ხედავ, რამდენ ფულს ეხარჯავ შენზე? - უთხრა მან გოგონას.

ახლა კი შლიაიანი მგზავრი აღაპარაკა.

- ხუთისი ღირა? თქვენ დილით მატარებლის ბილეთის ფასიც გადაიხადეთ? ახლა გინდათ ავტობუსშიც იყოფით ბილეთი? კი, მაგრამ გაქვთ თქვენ ფული? - თქვა მან და თვალები გაუბრწყინდა საინტერესო ინციდენტის მოლოდინში.

- როგორ თუ არა მაქვს? - სწრაფად ჩაიყო ჯიბეში ხელი და ორი ქაღალდის ფული, ამოიღო, - ათიანი და ორმოცდაათ ღირიანი.

- გეუფოა? ეს ხომ მატარებელი არ არის, აქ მარტო ერთი ვაგონია, - თქვა მან დაბეჯითებით. მეტს რა აიღებ?

- რამდენი გადაიხადეთ მატარებელში მგზავრობისა? - კითხვა გულგრილად შლიაიანმა.

- რამდენი? არაფერი. მე ხომ გათხარა. აი, ეს ხომ თვითონ სამხედროა. მას დედ-მამა არა ჰყავს. არც არავინ, ისევე, როგორც ჩემს მამას მისი მშობლები - ისე მისი შვილები ცოცხლები იყვნენ, მაპლადიც ვიპოვეთ და მშობლადც გვიპოვებოდა. ახლა ისინი აღარა მყავნან, ყუბარებმა... ხომ გესმის ამ ბავშვს ფეხებზე არცერთი თითი არა აქვს. კიდევ კარგი, რომ დროზე მივუსწარი, თორემ ფეხების მოჭრაც მოგივლდებოდა. გაიგეთ? ექვსი წლის შემდეგ, როგორც იყო, ქაღალდი მოვიდა, აი ეს, - და დედაბერმა ქაღალდი დააჩინა, - ნეაპოლის სამხედრო ჰოსპიტლიდან გამოგვიტანეს. აქ წარია, რომ ბავშვმა უფროსად უნდა იმუქრებოდა. არაინ უნდა ატაროს იგი? ის ათი წლისაა. სახლიდან საღვთისმშობლის ვერ ჩავა. ისიც არ იცის, სად არის ნეაპოლი. არც მე ვარ ვალდებული გადავიხადო. - მე გამცილებული ვარ, - ის კვლავაც განაგრძობდა დაპარაკს მასზე, რაც ეფიგურ მინიშენდლოვანი და ახალი იყო მის ცხოვრებაში. მერე დატუქსა შვილიშვილი, რომელმაც კვლავ ჩაიწყო ხელი უბეში:

- კმარა, უნდა შევკალონ მოთმენა, როცა გზით.

გოგონა გაიბუტა, მაგრამ გოგონას მისთვის აღარ შეუხედავს. მისი ყურადღება ახლა კონსუქტორის მიახლოებამ მიიპყრო. კონსუქტორი ბილეთებს ფულადის მაკრატლით ხვრეტდა. "თქვენი ბი-

ლეთი!" - გაისმოდა მისი ხმა ავტობუსში.

დედაბერი კვლავ მიეფერა, თავზე ხელი გადაუსვა გოგონას და ხმაშემალი თქვა:

- ნუ გეშინია, ეს კონსუქტორი ჩვენებურია, საღვთისოვლია.

მას ჯერ არასოდეს არ ენახა იგი და მაინც რატომღაც სჯეროდა, რომ საღვთისოვლი იყო. კონსუქტორი თავისი ფერი თვალებით ხანდახან გახედავდა ხოლმე მას.

მოხუცი წყნარად მობრუნდა და მთლად მოიკუნტა, როგორც ღოკოკინა, რომელიც გარბობს, რა სიფათს, იმალება თავის ნივარაში.

კონსუქტორმა მოთხოვა ბილეთი ვიღაც სინიორს, რომელსაც, რაც ასე უშირად ხედავდა ხოლმე, სააგენტოში ადრე არ ვხედა ბილეთი. დედაბერმა დაინახა, როგორ გადავიდა კონსუქტორის ხელში ქაღალდის რამდენიმე ასღირიანი.

"აღბათ ის საღვთისო არ მიდის - გაიფიქრა მან. - მაგრამ მაშინ სად უნდა მიდიოდეს მანქანა? იმის ფიქრმა, რომ ის მიდის არასწორი მიმართულებით, დააბნია და ისევ შლიაიანის შეეკითხა:

- თქვენ ნამდვილად იცით, რომ საღვთისოში მივდივართ?

- დიახ, - უპასუხა შლიაიანმა და თვალებში უცნაური დაცინვა გამოეხატა.

მერე დედაბერმა ფანჯარაში გაიხედა და შეამჩნია, რომ ისინი მიდიოდნენ უცნობი გზით. ამ დროს კონსუქტორმა მხარზე ხელი შეაახო და შეეკითხა:

- სად მიდიხართ?

დედაბერმა მას ასორმოცდაათი ღირა გაუწოდა.

- ოთხასოცი რომ უნდა? რას მოძებნობ? ქალსულიყავ მატარებლით, ფეხით გეწოდო! ეს ხომ ჩქარო უკლმანია გაზახე. ციდან ხომ არ ჩამოფრენდხარ?

- კი მაგრამ, ეს გოგო ხომ სამხედროა, - თავს იმართლებდა დედაბერი და უწევდა ქაღალდს სამედიცინო დასკვნით.

- მერე მე რა? მე შენგან ოთხასოცი ღირა შეუკეთნის. ეს პულმანი კერძო კომპანიისაა.

დედაბერი კონსუქტორისთვის სახეში მუხუდვას ვერ ბუღავდა. ისევ ჯიბეში იქექებოდა და ამოჰქინდა ყველაფერი, ფულის გარდა.

- ღვიძისშობილო, მოახდინე სასწაულო! ბოლოს ფეხსაცმელები გახადა დაიწყო და თან დაიყოლა:

- მე აქ ყოველთვის ვინახავ ფულს. კარგად არ გაგაცივდე! - მიაბახხა შემინებულ გოგონას.

ბევრ მგზავრს ეს სანახაობა არ-

თობდა, ხოლო ფიანანელის სახეზე ცხოველურ სიამოვნებას ამოკითხავდით. კონსუქტორი იცვლიდა, მერე წაიბუზუნა:

- არა, აქ სასწაული არ მოხდება.

ამ დროს ვიღაც ახალგაზრდამ წამოიბახხა:

- აი, რომცდაათი ღირა, - მის მიერ გადაგდებული ქაღალდის ფული გასასვლელში დაეკი.

განცვიფრებული, ბედნიერი დედაბერი წამოხტა და მიაბახხა:

- გამაღობო, გამაღობო!

კონსუქტორს მიუბრუნდა და პკითხა:

- ეს არ გეუფოა?

- კიდევ ორასოცია საჭირო. ჩემი მხრივ მე ორმოცდაათს დავაკლებ. - წარმოსთქვა მან ისე, რომ მოგზაურ სინიორებს არ გაეგოთ.

ის იცვლიდა, იცვლიდა დედაბერიც.

მერე კონსუქტორი მიუბრუნდა და უთხრა:

შენ მართალი ხარ, მაგრამ მეც რა გქნა?! ორმოცდაათ ღირაზე მეტის მოცემა ვერ შემიძლია. მე ხომ მოვლავ ვარ ბილეთი მოხსნის. კიდევ დამოვდე. აი, როგორ მოვიქცეთ. ბავშვის ბილეთისათვის ეს კმარა. შენთვის ორმოცი ღირა იკმარება. აჰეჰე, წადი ფეხით ოცდაათ კილომეტრზე გოგონას კი უკანასკნელ საღვთისოზე დავეტოვებ. იქიდან ფრატრეს შესახვევამდე ახლოა.

- მძღოლო! - დაიბახხა მან. - გაჩაგრეთ პომპიკი, სინიორა ჩადის. გოგონა კი განაგრძობს მგზავრობას, - თქვა მან ისეთი სმით, რომელიც მგულშიც კი გამოიწვევდა სინდისის ქვჩხას.

პომპიკი ახლო იყო და დედაბერი დაემორჩილა, ჩასასვლელად მოემხადა.

- მე ნამცხვრის საყიდლად მივდივარ, შენ აქ დამიბედავ. მალე მოვალ, გესმის? - უთხრა მან შვილიშვილს.

ფურდაკარგულმა გოგონამ თავი დაუქნია.

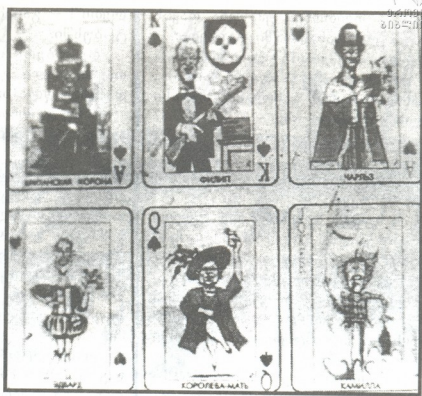
მანქანა გაჩერდა. მოხუცი კარს მიუახლოვდა. კონსუქტორმა კარი გაღო და გაჩერება გამოაცხადა.

დედაბერი გადმოვიდა. გოგონა კანკალებდა. ატრიდა. კონსუქტორმა კარიც მიაჯახუნა და ფანჯრიდან დედაბერს გახედა - ის იქ, გაზახე იღვდა. კონსუქტორი განცქეროდა დედაბერის ნაოჭებიან, დამკნარ და მუხმარვ სახეს, ჭკალა თმას, შარავანდეკით რომ შემოვლდებოდა მის თავს და ქარი უწეწავდა.

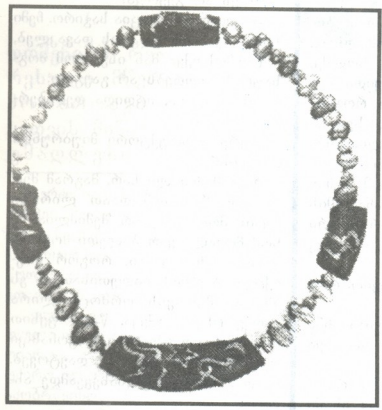
თარგმან გულნარა ბახტაძემ

ოცდაცამეტი წლის ფრანგმა მთამსვლელმა ალენ რობერმა თავის ცხორების ოცი წელიწადი მიუძღვნა ალპინიზმს ალტურული მთების გარშემო. უკანასკნელი სამი წლის მანძილზე კი მუდმივად აცოცხლებს გაიტაცა. მისთვის სინდრის არ წარმოადგენდა ლონდონის ორმოცდათხუთმეტი კმ-იანი უროფის კომპლექსი შიშველი ხელებით ასვლა, რომლის სიმაღლე ორასორმოცი მეტრია. მისი ყოველი ასეთი ასვლა იწყებს გაბეღულების უდიდეს

ცადა თავისი სახელი "დრაკულია" შეცვალა. მან 180 მარკა გველხადა კბილის ექიმს, რათა თავის კერპს დამსგავსებოდა. ექიმმა მას კბილები ისე გაუქოხლა, რომ "ვაშირის ემებს" დაუმსგავსა - და ახლა მისი ღმობილი შიშის ზარს სცემს გარშემოყოფთ. თუმცა საკუთარი ოჯახი მზარს უჭერს მის ასეთ გატაცებას. იგი თავს კარგად გრძობს (შხოლოდ საუბრის დროს ცდილობს ენა არ მოიკნინოს).

აზნაუბი, აზნაუბი, აზნაუბი...

ალფორთვანებას და დამატებით პრობლემებს უჭმის იმ მუდმივად უსაფრთხოების დაცვის სამსახურებს, რომლებზეც ის ადის.

ლონდონის ნაციონალურ საზღვაო მუზეუმში გაიხსნა გამოფენა, რომელიც მიუძღვნა ცნობილი ინგლისელი საზღვაო ფლოტის უფროსის ადმირალ ნელსონს. გამოფენაზე წარმოდგენილი იყო უნიკალური ექსპონატები: სპეციალური ჩარჩო ღართი სისხლის ჩანადიერებად, რომელზეც ადმირალს ხელი მოკვეთეს, მუშკეტის ტყვია რომელმაც იგი განმირა ტრაფიკატორთან ბრძოლაში. წარმოდგენილი იყო ადმირალის წერილები, რომლებსაც იგი წერდა შტილის დროს.

ახალგაზრდა ოჯახურ წყვილს, რომელიც მეგვიერეს ელოდებოდა, ულტრაბერითი გამოკვლევიდან შინ დაბრუნებისას ახლობლებმა ჰკითხეს: როგორ არის საჭმე, ვინ იქნება გოგო თუ ბიჭი?
- თვითონ გადაწყვეტს, როცა გაიზარდება...

ოცდახუთი წლის კიოლნელი ლოლო ფერარის უნიკალურ მკერდს ვერც წოდებულ სუპერბოუსტს ალტაცებაში მოჰყავს ყველა. ამ საოცრების გარშემოწერილობა 130 სანტიმეტრია და 6 კილოგრამს იწონის. ვინაიდან მისი ლილოს, არ ძალუძს ამ მასის შეკავება, სუპერბოუსტი ცვრუნობა სპეციალურად შეკერილ

ბრიტანეთის პარლამენტის წევრი კენ ლივინგსტონი მალე წარსდგება მაყურებლის წინაშე. საჭმე ის გახლავთ, რომ სპილეთი დაავადებულ ბავშვთა დახმარებისათვის სახსრების შესაკრებლად მოწყობილ საკვებმოქმედ სადამოზე იგი გამოვა სცენაზე, მიუხედავად რომაილს და... არაფერს არ დაუკრავს. თანამედროვე კომ-

ალენ რობერი

ბოუსტპალტრებს, რომლებიც ღიზინერ-აიატენიკოსმა შექმნა. ასეთი გაბარიტის მკერდის მისაღებად ლილოს თვარმეტი ოპერაცია ჩაუტარდა. სწორედ ამ მკერდით ლოლო ორიგინალურ რეკლამას უკეთებს განთქმულ კიოლნურ ლულს.

ბოზიტორის ჯონ კეივის ამ სუპერმოღერული ნაწარმოების ხანგრძლივობა ზუსტად ითხის წუთი და ოცდათხუთმეტი წამია.

ამტკიცებენ, რომ პატრიცე-მული პარლამენტის დღეში ხუთ საათს მეტადინიებს.

ინგლისში გამოუშვეს არაჩვეულებრივი კარტი: მისი პერსონაჟები სამეფო გვარის წარმომადგენლებისა და მათთან დაახლოებულ პირთა კარიკატურული გამოსახულებებია. კონსერვატიულად განწყობილი ინგლისელები ბუზღუნებენ - ეს მონარქიზმისათვის ძირის გამოთხრას მთავსწყვეტსო.

სახელგანთქმულმა იტალიელმა მომღერალმა ორმოცდაცხრამეტი წლის ლუჩანო პავაროტიმ ადამიანია, რომ გახლავთ უძველესი და საუკეთესო მეთოდი სიყვარული ყოფილა. მას შემდეგ რაც იგი ჰამაკში პერიოდულად ატარებს დროს თავის ოცდათხუთმეტი წლის მდივანთან ნიკოლტთან, ყოველ დღე წონაში მთავსწყვეტსო.

ადმირალი ნელსონი

აზნაუბი, აზნაუბი, აზნაუბი...

ნახევარ კილოგრამს იკლებს. მოძურავი ადრევე რომ დარწმუნებულიყო სიყვარულის დეტის ქედლაში, ადარ მოუხდებოდა საკუთარი სხეულის დაუდურება სხვადასხვა გასტრონომიულ ნაწარმების შეზღუდვით.

ცნობილი მსახიობი ღემი მური, პოლიციის ვარსკვლავის ბრუს ულის მუღულე და სამი შვილის დედა, სტრიპტიზმა გაიტაცა... ვველაფერი პროფესიული ცნობისმოყვარეობით დაიწყო და მალე გადაიხარდა ყოვლისშთანძმულ გატაცებაში. მსახიობი თავის მუღულეს ყველა სტრიპ-შოუზე დაატარებდა, მეტიც აქტიურად მონაწილეობდა ამ სანახაობაში. მსახ-

ღემი მური

XII საუკუნიდან სამაგური მხოლოდ ქალის სამკულად ითვლებოდა.

ჯერ კიდევ უძველეს დროში, აზიაში, როგორც მამაკაცები ასევე ქალები თავზე ან შუბლზე ატარებდნენ დიადემას, რომელიც რეალის ფორმის ქსოვილის ან ლითონის ნაჭერს წარმოადგენდა და მრგობარების სიმბოლოდ იყო მიჩნეული. ბიზანტიის იმპერიაში მისი ფუნქციები კულტად გადაქცევასთან დაკავშირებით დიადემას როდენდნენ სულ უფრო და უფრო ლამაზად და მდიდრულად. იუსტინიანეს მეფობის დროს დაიდემა გვირგვინის ფორმა მიიღო.

როგორც მოკლებული მასალებიდან ირეკვა, ყელსაში ყველაზე უძველესი და უსაყვარლესი სამკულად წარმოადგენდა. მას ატარებდნენ სხვადასხვა მასალისაგან: ლითონისაგან, ნივარებისაგან, ქვებისაგან, მარგალიტებისაგან და ა. შ. მოდა განსაზღვრავდა მასალების კომპლარობას. გვიპტელები ატარებდნენ ბოჭო გამოსახელებიან ოქროს ანულებებს; რომში მოდაში იყო ყელსაში მინიატურული გრაფიკული რელიეფით; შუდღიანი პრიმიტიული ყელსაში ნივარებისაგან და ქვებისაგან ამაზღებდნენ. გიოთარმა სტილმა მოდაში შემოიტანა ფეხვილებისაგან დამზადებული

ობებს რჩევებს აძლევდა, კარნახობდა ახალ პოზიციებს და სექს-საიმამოების გამოყენების ხერხებს. ღემი მური ფილმმა "სტრიპტიზმი" თორმეტი მილიონი დოლარი მოუტანა - ეს კი პოლიციულ რეპორტაჟში პონორარია ქალის როლის შესრულებისათვის.

სამაგური უხსოვარი დროიდან როგორც მამაკაცების ასევე ქალების უსაყვარლეს მორთულობას წარმოადგენდა. მას ატარებდნენ მაგაზე ან იდეფის ზეშით. გერმანული შემოქმედისათვის სამაგური მამაკაცის სიმბოლო იყო და იმავდროულად თავდაცვის საშუალებაც ბრძოლაში.

ყელსაკვლები, ხოლო რენქანსმა - მარგალიტების ყელსაბაშები.

აზიაში, აზიაში, აზიაში...

საყურე - ამ სამკულს ხშირად აკეთებდნენ ოქოსიგან, ვერცხლისაგან და სხვა მეტალებისაგან, აგრეთვე ძელებისაგან და სის ძვირფასი ჯიშებისაგან. თავდაპირველად საყურეები წარმოადგენდა უბირატესად მამაკაცების მორთულობას, რომელიც შემდგომ მხოლოდ მეკობრეებს და მეზღვაურებს შემოიჩინათ. მოგვიანებით საყურეები ქალთა მოდის მნიშვნელოვანი ელემენტად გადაიქცა.

XVI საუკუნიდან ბეჭევი მამაკაცების უსაყვარლეს სამკულს წარმოადგენდა. მიიქმე, მასიურ ჯაჭვებზე ხშირად კვადრატულ ორდენებს.

მცირე ზომის საათის პირველი შემქმნელის, პეტრე გერდენის შესახებ არსებული 1511 წლის ჩანაწერი გვაუწყებს: "ის რკინისაგან აკეთებს პატარა საათებს მრავალი გორგოლით, რომელთა მომართვაც შეიძლება. მეგანში მუშაობს და რეკავს ორმოცი საათის განმავლობაში და მისი ტარება შეიძლება მკერდზე ან ჩაწითი.

XVI საუკუნეში საათის უძეტესად ატარებდნენ ძალიან

ბოგდან ტიტომირი მომღერალი

- მე არ ვაქცევ განსაკუთრებულ ყურადღებას სამკულებს, საიუველირო მალაზიებში შევდივარ მხოლოდ უმწვენიერესი სქესის წარმომადგენელთა ძალდატანებით. იყო დრო, როდესაც მე ვატარებდი ბეჭვებს, ბეჭვებს გადაღებებსა და კონცერტებზე, მაგრამ ამას ვველაფერს ვაკეთებდი ძირითადად სცენური სახის შტანდარტისათვის... ვთვლი, რომ მამაკაცის ძვირფასეული კი არ ამშვენებს, არამედ საუკეთესო მანქანა, მომხიბლავი თანამგზავრი

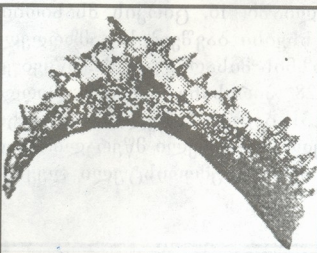
ლუჩანო პავაროტი

ქალი და, რა თქმა უნდა, საეც საფულე. ერთდროითი სამკულე, რომელსაც მე ახლა ვატარებ, ვერცხლის ბეჭევი გათავალისაგან დასაცავად.

ლიამა ვაი-

კულე

- მე არ მიყვარს არანაირი სამკულე. შეიძლება ბრილიანტის კოლიეზეც კი უარი თქვას. მაქვს თიქვა, პატარა ჯვარი. ის ჩემი განუყრელი თანამგზავრი, ყოველთვის ჩანათში მიღვეს. ეს ნაკურთხი ჯვარი ჩემმა ნათესავმა გვირამ მარჯა და მე ბურა, მწამს, რომ ის მიცავს ყოველგვარი უბედურებისაგან. ასევე მუდგებელია ჩემთვის მამაკაცის ყველანაირი სამკულე.

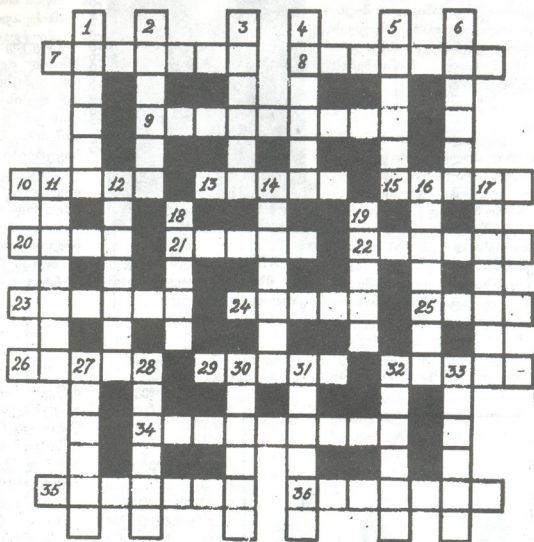

ფიროფას ჯაჭვებზე, რომლებიც ყელზე ჰქონდათ ჩამოკიდებულნი. მიღამ იმთავითვე დაიწყო თავისი მოთხოვნების წამოყენება და უბირატესობას მტერი ზომის საათებს ანიჭებდა.

ვარსკვლავების აზრი სამკულეები:

აზიაში, აზიაში, აზიაში...

თარაზულად: 7. ქალაქი და პორტი საფრანგეთში. 8. სინათლისა და სიკეთის დეოთება ძველ ბერძნულ რელიგიაში. 9. ამერიკელი ბალეტმაისტერი, ამერიკული ბალეტის ერთ-ერთი ფუძემდებელი. 10. არაბთა ხელისუფლების წარმომადგენელი საქართველოში არაბობის დროს. 13. საგანგებო დავალება. 15. ფრანგი კინომსახიობი ქალი. 20. გარეული ფრინველი. 21. ბალეტ “კორსარის” ავტორი, ფრანგი კომპოზიტორი. 22. ფანტასტიკური არსების სკულპტურული გამოსახულება შუა საუკუნეების ევროპის ხელოვნებაში. 23. ცალკე პიროვნების ან დაწესებულების ანაბარი საზღვარგარეთის ბანკში. 24. XIX ს. შუა წლების მსოფლიოს უძლიერესი მოჭადრაკე და ჭადრაკის ნოვატორი. 25. ფრანგი დრამატურგი, პიესა “ტოროლას” ავტორი. 26. სახელდახელოდ თქმული ღექსი, ექსპრომტი. 29. სიმებიანი სამუსიკო საკრავი. 32. აფრიკის სახელმწიფო. 34. ხელოვნების რომელიმე დარგის მიღწევათა ჩვენება, დათვალიერება. 35. ამერიკელი ელექტროტექნიკოსი და გამომგონებელი. 36. სხვადასხვა ორგანული ნაერთის ზოგადი სახელი.

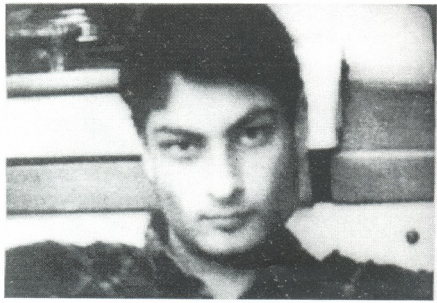

შეუულად: 1. XVI ს. იტალიელი ფერმწერი და არქიტექტორი. 2. გასვენებაზე მოსული ჭირისუფლის მხლებლები. 3. ლირიკული ღექსების კრებული აღმოსავლეთის ქვეყნებში. 4. კარკასი. 5. ა. წერეთლის ღექსი. 6. პომეროსის პოემა. 11. იტალიელი მწერალი. 12. ამერიკის ყოფილი პრეზიდენტი. 14. ქალისადმი ზრდილობიანი მიმართვა იტალიაში. 16. ცირკის მსახიობი, მასხარა, კლოუნი. 17. ძველი თბილისის უბანი. 18. სხვისი ბავშვების გამზრდელი ქალი. 19. რაიმე ეკონომიკური ან პოლიტიკური მიზნის მისაღწევად წამოწყებული მოქმედება. 27. სალი, მოვერცხლისფრო ლითონი. 28. პირისაზე წინიდან, პირდაპირ. 30. წავისებრთა ოჯახის მღრღნელი ცხოველი. 31. ბალეტ “ადელაიდას” ავტორი, ფრანგი კომპოზიტორი. 32. თბილისში დაკრძალული გერმანელი მწერალი. 22. ლიტერატურული თამაში – წინასწარ მოცემული რითმებით იუმორისტული ღექსების შეთხზვა.

შეადგინა ცილა კასრაძე

**ბარაკანის პირველ გვირღვა: თათრი ხარი. მხატვარი კოკი მახარაძე.
 მეოთხე გვირღვა: დათო სახარაძის ნაგუზავრაი.**

გვგენიერების მსახური

გაზაფხულის სუსხიან დღეს შეწყდა მისი ლამაზი სიცოცხლე. ამ ქვეყნიდან მარადიულობაში გადაინაცვლა და დაგვიტოვა დღის მიერ ბოძებული ნიჭით ცხებული ხელოვნება.

სამხატვრო აკადემიის სტუდენტს ბავშვობიდანვე ეწადა ჩაწვდომოდა თავისი ქვეყნის ბუნების უმშვენიერეს ნიუანსებს და ფანქრით თუ ფერით ტილოზე გადაეტანა ყოველი, რაც ასე ძლიერ უყვარდა და აღელვებდა. სინათლის ჩქერი მოდიოდა მისი სახიდან და გულიდან. გულის კაცი იყო, უმბრად უსწორებდა თვალს წუთისოფლის უბადრუკობას და მის წიაღშივე პოულობდა იმდენ სიბოსა და სიღამაზეს, რომ მისი ნახატების წინაშე მდგარი სიცოცხლეს მაინც ძვირფას ნობათად და დღის წყალობად ვთვლით.

მოკრძალებულ ყმაწვილს გულის სიღრმეში ზოგჯერ ფარული დარდიც აწვალებდა. სამშობლოს ბედზე ჩაფიქრებულმა აბსტრაქტულ-ალეგორიული გაზრებებით შექმნა ძალადობის წინააღმდეგ მიმართული ერთი ასეთი სურათი: გაკამშებულ მზის დისკოს მისდგომია შავი ვერტ-მფრენი და სიღამაზისა და სიკეთის ბუნებისეულ ამ საუფლოში ქედმაღლურად ესწრაფვის განსაცვიფრებლის, მოუწვევთმლის, პირველქმნილის ბეჭედი წარსოცის სამყაროს.

საპირისპიროდ ამისა, თავმდაბლობისა და კრძალების დღითაპირველი საინოება გვანათებს მთელი რიგი ტილოებიდან. განსაკუთრებული სიმდაბლით მიეახლა ყოველთა მეუფეს და ძუნწი ფერებით გადმოგვცა იფრემოწველომელი სიდაიდე მაცხოვრისა. ასეთივე საინოება გვანათებს იმ

ტილოდან, მოძღვრის წინაშე მდგარ ორ მონაზონს რომ გაბოსახავს. ამ სინათლითა და საინოებითაა გატყეპული მთელი რიგი ტილოები, რომლებზეც ჩვენს სალოცავებში და ტაძრებშია აღბეჭდილი.

ვაი, რომ დრო-ჟამმა უშუბოლა ჭბაბუს და უთქმელი სევდით გულამოტყეპული მშვენიერების მსახური იმ ქვეყანაში წაიყვანა. გაზაფხულის ცაბ ერთი წუთით წამოიცრემლა დილით და ცხვე ისევე მზე აიწია, დათოს დიმილივითი კამაბა მზე, ის დიმილი დათო საშხარაბის სურათებშია გადასული, ჩვენს გულებშია ჩაწურვილი.

no 206/3

